

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

“Så lyser prægtigt Herrens Hus”

Sthens Kirke
fortid - nutid - fremtid

**”Så lyser prægtigt
Herrens Hus”**

Sthens Kirke

fortid - nutid - fremtid

”Så lyser prægtigt Herrens hus”

Udgivet af Sthens Kirkes menighedsråd
og Helsingør Museumsforening
i anledning af kirkens 25 års jubilæum

Research og tilrettelæggelse:
Historieudvalget v/ Jørgen Bayer, Herdis Thorsen, Gurli Vang, og Birthe Rud Hansen

Bogens illustrationer er stillet til rådighed af:
Herdis Thorsen, Sthens Kirkes arkiver, Helsingør Bymuseum m. fl.

Redaktion:
Bent Jørgensen

Layout og ombrydning:
Henrik Rasmussen
Herdis Thorsen
Lisbeth Bono

Tryk:
Nofoprint A/S Helsingør

Tak til:
NordeaDanmark-fonden
Nellemann-fonden og
Sthens Kirkes Kælderudvalg
for økonomisk støtte til udgivelsen

Helsingør 2008

ISBN: 87-89120-64-7

Indholdsfortegnelse

Forord: af Lisbeth Bono	5
Hilsen til Sthens Kirke: af biskop Lise-Lotte Rebel	7
Et sogn bliver til: af Lars Bjørn Madsen	8
Hvem var Sthen?: af Bent Jørgensen	14
Sthens og kirkens bomærke: af Bent Jørgensen	16
”Hjælp os o Jesu for frelsermand”: af Knud Andersen	17
”Det er et privilegium at bygge kirke”: af Bent Jørgensen og Jørgen Bayer	21
En kirke med fornyelse og tradition: af Bent Jørgensen	24
”Så lyser prægtigt Herrens hus”: af Bent Jørgensen	28
Sthens kirke - mest om de første år: af Palle Højland	30
Kirkens udsmykning: af Bent Jørgensen og Jørgen Bayer	37
To gange dronningebesøg	43
En unik kirke – og så alligevel: af Kristen Skriver Frandsen	44
Kirken den er et aktivt hus - bygget af levende stene: af Kirsten Knutzen	46
Man kan ikke være præst alene: af Peter Fagerlund	48
Musiklivet i Sthens Kirke i de første år: af Dunja Lundberg	51
Kirke og orgel: af Oddmund Opsjön	55
Sthens Kirkes Ringerlaug: af Finn Rud Hansen	58
Seniorklubbens historie: af Kirsten Knutzen	60
Børnearbejdet i de første år: af Herdis Thorsen	62
Børnearbejdet de senere år: af Doris Bryld	63
Sognemøder i Sthens kirke: af Otto Rühl	64
Kirken som kunstformidler: af Herdis Thorsen	66
Tirsdagsklubben: af Birgit Pedersen	68
Om De Levende Sthene: af Thomas Høg	70
FDF - en stolt historie: af Kasper Linné	72
Projekt Øst: af Bente Madsen	73
Onsdagsklubben: af Herdis Thorsen	74
Kælderudvalget: af Doris Bryld	75
10 gode år med klubliv: af Bent Jørgensen	76
Ikke for gavernes skyld: af Bent Jørgensen	77
Jubilæet markeres med musical: af Bent Jørgensen	78
Den mørke nat forgangen er	79
Menighedsrådsmedlemmer fra 1977 – 2008	80

Forord

At en kirke har stået i 25 år kan synes som ubetydeligt i vores land, hvor middelalderens landsbykirker i mange hundrede år har præget landskabet.

Når vi alligevel synes, vores kirkes 25 års dag skal fejres bl.a. ved dette lille skrift, er det fordi vi ser kirken i vores eget begrænsede livs perspektiv som en del af bydelens, sognets og indbyggernes levende historie.

Den historie har vi ønsket at samle, medens der endnu er nogle tilbage af de, der var med fra starten, da bydelen bredte sig ud over marker og enge i et hidtil uset tempo, og udløste et behov for lokal kirkelig betjening og menighedsliv for bydelens indbyggere.

Vi ønsker at give den historie videre til kommende generationer, der her i sognet om 100 og 200 år vil opleve Sthens Kirke, som den kirke der sætter rammen om livet fra vugge til grav, på samme måde som middelalderkirkerne har gjort for så mange tidligere generationer.

Det er mit håb, at rigtig mange vil gå på opdagelse i dette lille skrift om en moderne kirkes tilblivelse og virke.

Den tid, vi lever i, er på både globalt, europæisk og nationalt plan en brydnings- og forandringstid, som alle statslige institutioner, og dermed også Den Danske Folkekirke, nødvendigvis må forholde sig til.

Man kan måske med god ret hævde, at Den Danske Folkekirke har været lidt sen til at komme ud af ”start-hulleme”.

Til gengæld er der nu i alle dele af det kirkelige landskab fuld fart på med diskussioner og tiltag, som formentlig i løbet af en overskuelig årrække vil ændre mange ting både i kirkens administration og formidling.

Det har til alle tider været kirkens fornemste pligt, at tale det kristne budskab ind i sin samtid i et sprog og i en form, som samtidsmennesket kunne relatere sig til.

Det vil fortsat være kirkens fornemste og altoverskyggende opgave.

Det er mit håb, at Sthens Kirke i en omskiftelig fremtid vil formå at være ”Kirke i tiden”.

Vapnagård, September 2008

Lisbeth Bono

Formand for Sthens Sogns Menighedsråd.

Stens Kirke i efterårssol.

Hilsen til Sthens Kirke i anledning af jubilæet

*Kære alle i Sthens Sogn.
Hjertelig til lykke med de første 25 år!*

Det gør en forskel om vi har en kirke eller ej. Det gør en forskel om kirkens bygning, kirkens rum står der – eller ej. Det gør en forskel, om vi har dette sted at mødes. Sådan er det i Sthens sogn. Sådan er det overalt i verden. Jeg oplevede det engang så stærkt i USA.

Det var i en af de større amerikanske byer. En af de byer, der er skarpt inddelt i zoner, hvor forskellige etniske grupper færdes. Der var de hvide kvarterer, velhavende, med tilgitrede huse og store biler. Der var de jødiske kvarterer, også velhavende, med deres særlige forretningsliv og adskillige store synagoger. Og så var der naturligvis de farvede kvarterer. Fattige, tarvelige at se, med forfaldne huse overmalede med graffiti og med knuste vinduer. Trøstesløst at se på. Men der, midt i al den ubeskrivelige elendighed lå en kirke. Det var søndag morgen, og folk kom i stimer med deres pæneste tøj på. Der var smil og latter. Genkendelse. Og der var – som det allervigtigste – forventning. En sydende, gærende forventning. Kirken var ved at sprænges umiddelbart før gudstjenesten. Så mange var der i den trykkoger, som rummet var forvandlet til. Der skete noget med ens syn. Vi så noget nyt. Midt i al den elendighed, som der ikke findes nogen undskyldninger for – midt i det forfald, som syntes uden ende – der var det pludselig som at se en skinnende perle. Her blev man set – og set på. Søndag morgen blev disse mennesker set – på en anderledes måde end den, det omgivende samfund ellers så dem på. Som ved et under blev disse underprivilegerede, ubeskriveligt fattige mennesker forvandlede for ens syn. De som af samfundet var vant til at blive betragtet som slappe, uduelige, værdiløse – kun en byrde for andre – de var som ved et trylleslag forvandlede. De som havde måttet vænne sig til misbilligende blikke på grund af hudfarve og dermed sammenhængende lave sociale status, manglende uddannelsesmuligheder og dårlige boliger – de stod der nu i deres stiveste puds.

De som ellers hang på gadehjørnerne, arbejdsløse,

de var nu i gang med at synge salmer. Og de blev set. Med andre øjne. De så på hinanden. Om det så kun var for et øjeblik, så blev det billede, som samfundet havde dannet sig, brudt, skubbet til side - og erstattet af et andet billede. De så hinanden – og de så sig selv i hinandens øjne. Ja, de rejste sig bogstaveligt op i kraft af det ord, der blev sagt til dem i kirken. De fik kræfter til at møde livet og dets udfordringer med fornyet livsmod.

Denne oplevelse vil altid stå for mig som et stærkt billede på, hvad kirkens opgave er. Overalt i verden og derfor også her hos os i Helsingør Stift og i Sthens Sogn. Kirken har til opgave at give Jesu ord videre. Hans ord kalder os det, vi ikke er i os selv – og aldrig vil kunne gøre os til af os selv. Jesus kalder os Guds udvalgte, helige og elskede børn – han kalder os rene og retfærdige. Alt sammen som en nådesdom over vore liv. Og ikke som udtryk for egne præstationer.

Kirken er sat til at sige det ord. Et ord, der ikke kan høres noget andet sted. Et ord, der kan rumme os og vore liv, med alt, hvad det indeholder af smerte og fryd, af skyld og fortvivelse.

Det er derfor vi bygger kirker – det er derfor vi værner om dem – for at vi må have et sted at gå hen, når hjertet er tynget af smerte og sorg – og når hjertet er bristefærdigt af tak.

Det er for at det ord skal lyde, at Sthens kirke blev bygget. Det er for det ords skyld I værner om den. Hjertelig til lykke til Sthens sogn med de første 25 år. Må Gud velsigne enhver der går ind og ud her.

*Helsingør Bispeembede
Lise-Lotte Rebel.*

Et sogn bliver til

Af museumsinspektør Lars Bjørn Madsen

Da Sthens kirke blev bygget for 25 år siden var sognet allerede så udbygget, at det også dengang må have været svært at forestille sig, hvorledes her så ud, da arealet med sine marker, søer, moser og spredte huse og gårde var en del af henholdsvis Olai og Egebæksvang sogn. Og så hørte Egebæksvangs del endda oprindeligt til Tikøb sogn, men det er en anden historie.

Sthens sogn omfatter i dag flere af tidligere tiders ejerlav, nemlig den sydlige del af Helsingørs overdrevsjorder, Meulenberg, Kronborg Teglværk, Borupgaard, Dalsborg (Lokkerup) og Rørtang. Alene af den grund kunne der skrives en hel bog om vort sogns topografi, hvilket i sagens natur ikke er muligt til nærværende jubilæumsskrift. Denne artikel er derfor lidt utraditionelt baseret på, hvad de mange gamle kort, der findes over området, kan fortælle.

1818/1824

Lad os begynde med et sogne- eller matrikelkort fra 1818 sammenholdt med et topografisk kort fra 1824. Matrikelkortet er til formålet sat sammen af to forskellige kort fra de oprindelige to sognekommuner, Tikøb (den mørke del) og Helsingør (den lyse del). Matrikelkort giver en god forståelse af de mange ejerlav, der i dag udgør Sthens sogn, og det kan sammenholdes med førnævnte topografiske kort, der viser områdets terrænformer, dyrknings- og bebyggelsesforhold.

Sognets nordgrænse dannes af den snorlige hovedvej, Kongevejen (øverst på kortet), der blev anlagt mellem Hørsholm og Helsingør i 1780'erne, og i 1789 kunne tages i brug for denne sidste stræknings vedkommende. Vestgrænsen er det gamle, ligeså snorlige markskel mellem henholdsvis Mørdrups (matr. nr. 10 b og 5)

og den nordligste del af Espergærdes jorder (matr. nr. 2 b) og Helsingør Hospitals Klostersvangs (senere Flynderupgaards) jorder. Rørtangs markjorder grænser op til Flynderup og Klostersvängen og er markeret med en gullig farve. Kongevejen deler Rørtangs mark- og overdrevsjorder og her var anbragt en bom, og på den nordre side af vejen lå bomhuset, hvor bomforpagteren boede. Man skulle nemlig betale for at køre på Kongevejen, og denne brugerbetaling ophørte først i 1854. Landsbyen Rørtang ligger midt i bymarken med sine fire stråttækte gårde og nogle huse. Gårdene, der ikke blev udflyttet i forbindelse med landboreformerne i 1780'erne, er Sandholmgård (matr. nr. 1 a), Kjeldsberggaard (matr. nr. 2 a), Spurupgaard (matr. nr. 3 a) og Hasselgaard (matr. nr. 4 a). Denne lille landsby var forbundet til omverdenen

af Rørtangvej mellem Kongevejen og Skotterup. I dag har kommunen desværre slettet Rørtang af landkortet, så byskiltet ved indgangen til landsbyen forkynder, at man nu er i Snekkersten! Kun overdrevsjorderne på den anden side af Kongevejen har fået lov at beholde navnet Rørtang Overdrev! Øst for Rørtang strækker et stykke af gården Dalsborgs jorder, den såkaldte Skov Lod, sig mod nord som en kile mellem Rørtangs og Borups jorder. Borupgaard ligger helt ensomt i sine marker og dens lange historie kan vi ikke helt forbigå her, da jordene nu lægger hus til en meget stor del af vort sogns beboere.

I året 1178, på den tid, hvor Valdemar den Store var konge i Danmark, hører vi første gang om Borup.

Navnet figurerer i de gamle papirer fra Esrom Kloster, det mægtige Cistercienserkloster, der besad store dele af nordsjællands jord, heriblandt Bothorp, som Borupgaard dengang kaldtes. Navnets endelse (torp) tyder på, at der har været tale om etableringen eller udflytningen af en gård og måske nogle mindre huse udenfor Helsingør, og det passer godt med, at vi i 1568 ser det nuværende navn omtalt, og at stedet var ejet af bl.a. byens borgmesterslægter Lejel og Rosenvinge.

På den nordlige del af Borupgaards jorder lå en mindre ejendom, Catharinelyst (senere Lille Borup), og ud mod Helsingørs overdrev lå den kongelige fiskedam, Stærredam (også kaldet Staredam, matr. 1 b), der senere blev købt af Meulenborgs ejer til brug for vandmøllen. Dammen synes at være mose på kortet fra 1824, hvor man også kan se det lille Staredam Hus lidt længere mod øst. Blandt de mange lyngklædte bakker på Borupgaards marker, var Stolbjerg Bakke på jordens nordøstlige del den højeste og bidrog til landskabets skønhed. Her stod i mange år Borupgaards vindmølle, der senere blev afløst af et vandtårn, som nu er fjernet, men bakken er heldigvis bevaret, endog med tilføjelse af den ekstra bakkeknold, som vandtårnet stod på. Herfra kan man stadig se ned på det lange pragtfulde overgroede stengærde, der i sin tid dannede skellet mellem Helsingørs overdrev og Borupgaard og Snekkerstens jorder.

Helsingørs overdrevsjorder bestod i denne sydlige del af to rækker, regulære jordlodder op mod Kongevejen og mod sydøst af 16 lange, smalle jordstrimler. Ikke mange huse fandtes dengang på disse jorder, der siden

1586 havde tilhørt byen som et fælles, uopdyrket græsningsareal og først i begyndelsen af 1800-årene blev udstykket og solgt til private. Postmester Hans Top var en af overdrevets første nybyggere, da han omkring 1815 lod opføre sit landsted Prøvesten (matr. 21). I anden række med en lang indkørsel fra Kongevejen ligger Birkedal (matr. 20 og 77), en lystgård, hvortil hørte en prægtig have. Helt ud til Kongevejen ses en gård lidt vest for 5 ¼ milepælen. Det er Mariendal (matr. 25). Det er formentlig nedrevet i 1830'erne til fordel for opførelsen af Peder Hansen Øverups nye villa Mariendal. Mariendal blev i 1903 købt af kommunen til brug for renovationsvæsenet.

De lange, smalle lodder med matrikelnumrene 1-16, er de såkaldte »Vognmandsjorder«. Man tænker uvægerligt på nutidens vognmænd, men dengang havde vognmanden jo brug for passende græsningsarealer til sine heste. I Helsingør havde man i 1784 oprettet et såkaldt »ordentligt Vognmandslaug«, af vognmændene kaldet »det tvungne vognmandslaug«, fordi det sorterede under bystyret og skulle mønstre 16 postvogne og et tilsvarende antal »dygtige heste«. For at sikre passende græsningsarealer vedtog man i 1803, at alle købstæder skulle stille et areal af overdrevsjorderne til rådighed for laugets medlemmer, der så for livstid kunne leje en strimmel jord så stor, at han kunne have to heste på græs. Der betaltes ingen lejeafgift, og enken kunne overtage lejemålet efter mandens død, forudsat, at hun »forsvarligen kunne bestride befordringen«. Laugets medlemmer i Helsingør klagede ikke desto mindre i sommeren 1804 til Magistraten over »ikke at have fået bekvemme dyrkede jorder lig andre steders vognmandslaug«, hvilket kunne tyde på, at lauget endnu ikke havde fået rådighed over det til formålet af byen overdragne stykke af overdrevet. Det skete dog, og først i 1851, hvor antallet af vognmænd i lauget var faldet fra 12 til 9, påbegyndte byen en inddragning af jorderne efterhånden som de blev ledige.

Sognet omfatter også de engang så betydelige ejendomme Kronborg Teglværk og Meulenborg, som der begge er skrevet meget om i tidens løb. Teglværket er anlagt i 1621 og blev i det 18. århundrede betegnet som »Anden Teglgaard«, da man i området også havde Bergmandsdal (Første Teglgaard) og Meulenborg (Tredie Teglgaard,

anlagt i 1752 på en del af Kronborg Teglgaards jorder). Navnet skyldes nok den vandmølle, der blev anlagt her i 1788. Meulenberg var også et herskabeligt landsted, hvis hovedbygning i enkel klassicistisk stil blev opført omkring 1775. Da the-købmanden C.J. Carøe overtog ejendommen i 1898, lod han arkitekt W.D. Carøe i London ombygge og udvide hovedbygningen til uken-delighed. Meulenberg var i mange år hotel, og en aktiv medspiller i ejendommens attraktive kulturmiljø var den gamle tørrelade ved mølledammen, som var funderet på romanske søjlebaser, måske fra Esum Kloster. Det er disse sten, der ved nedrivningen af laden i 1993 blev flyttet til Sthens Kirke!

1857

Ikke mange forandringer er sket i området. I Rørtang går livet videre – måske lige bortset fra, at Helsingør-købmanden Erich Engelbrecht Holm i 1816 havde købt et stykke af Rørtang-gården Sandholms jorder op mod Kongevejen for senere at bygge sit nye landsted Eriksholm. På Borups jorder bemærker man blot, at Catharinelyst nu hedder lille Borup. På Helsingørs overdrevsjorder er der – naturligt nok – sket lidt mere. Byen har solgt de fleste lodder, og vognmandsjorderne har fra 1851 været under afvikling. En ny, stor gård er omkring 1840 bygget syd for Hestens Bakke, nemlig den i dag nok så bekendte Vapnagaard. Det var muremestrene J.

Christensen og C. Walin, der købte, og sandsynligvis også bebyggede, ejendommen i 1842. De kunne selv levere teglstenene til byggeriet fra deres lille teglværk på grunden. Navnet på gården relaterer til Vapnefjord på Island, hvortil en tidligere ejer, Christian Meilbye, havde en vis tilknytning.

1898

Stadig synes livet at gå sin vante gang syd for stengærdet langs Helsingørs overdrev. Man bemærker dog, at

en enkelt gård er flyttet ud fra Rørtang, nemlig Kjeldsbjerggaard. Denne nordligste gård i landsbyen brændte nemlig i 1865 og blev året efter genopført længere mod nord på sine egne marker, lige sydøst for den nu udtørrede Rørtang Dam. Også Spurupgaard mangler, idet den blev opkøbt af Borupgaards ejer og nedlagt. På Helsingørs overdrev er der sket en del. Flere fine villaer bliver her omkring århundredskiftet opført af almindelige borgere langs den stadig fredelige og grusbelagte Kongevej kantet med vejtræer, og ikke mindst nær Rønnebær Allé udstykkes grundene i små parceller til huse med fine navne som Helgeshøj, Bakkely, Kastaniehøj og Petrones Minde. Længere oppe ved Kongevejen findes det nyere Birkedal, hvor der etableredes savværk og karet-

mageri. Her fandtes også en stolefabrik, grundlagt af Niels Hermann Huegh. Markant på kortet er planteskolearalerne nær Prøvesten. Det er de driftige gartnere Søren Henrichsen og Sophus Dithmer, der her dyrker nogle af deres afgrøder. Dithmer havde sine drivhuse og udsalg på I.L. Tvedesvej på et areal af den nuværende kirkegård.

1968 til i dag

Vi springer nu helt frem til 1968, hvor der endelig er sket noget. Sthens kirke er endnu ikke bygget, men man fornemmer af kortet, at den rivende udvikling i byggeriet på alle de gamle landbrugsjorder, der for alvor satte i gang i årene efter krigen, snart vil fordrø en ny sognekirke og skole. I Rørtang blev Hasselgaardens sydøstlige jorder udstykket til parcelhusbyggeri i løbet af perioden 1958-73. Hasselhøj blev det første i 1958-60; så fulgte Elmebakken 1960-67, Løntofte i 1963-64, Piletofte i 1963-67, Rønnevænget i 1964-72 og Kernevænget i 1970-73. Rørtangvej er blevet sekundær og en helt ny Klostermose-ringvej er under anlæg. I 1968 vedtoges planen for udstykningen af den nedlagte Spurupgaards markjorder op mod Klostermosevej, og i maj samme år solgtes de første grunde til husene på K.A.

Rønnebær Allé ved Snekkersten som kunstneren Wilhelm Hammershøj skildrede landskabet i 1906.

Hasselbalchsvej, det anlagdes parallelt med den sydøstlige del af Rørtangvej, der nu kaldtes Løntofte. Et stort parcelhusområde opstod således i perioden 1968-86 på førnævnte vej, P.W. Tegners Vej, Frederik Leyels Vej og senest Hans Paaskes Vej.

I slutningen af 1965 købte Tikøb Kommune Borupgaard med tilhørende jorder med henblik på en udbygning af Snekkersten, der ville tredoble det gamle fiskerlejes indbyggertal. Man udarbejdede en bebyggelsesplan, hvor det store areal opdelt i et center- og butikskvarter ved Snekkersten station og fem boligkvarterer, der bredte sig mod vest. Den første bebyggelse blev Staget og Jollen, hvis karakteristiske terrassehuse blev bygget i 1972-74. Nord for gården, omkring Stolbjerg Bakke, opførtes bebyggelsen med Klyveren, Fokken, Topsejlet og Storsejlet, samt Borupgaardskolen i perioden 1974-76. Staget fik selskab af Masten i 1977, og længere mod vest kom Sprydet i 1979-80 og Roret i 2001. Vest for Jollebebyggelsen kom husene omkring Stævnen til i 1986, og i 2001 var bebyggelsen (Kølen og Roret) nået ud til Klostermosevej, der i mellemtiden var forlænget ud til Kongevejen. Rønnebær Allé, der hidtil drejede ned mod Øresund (nuv. Bøgebakken), blev i 1969 forlænget til Nørrevej, og arealet mellem Stolbjergvej og den nye vej udstykket til boligbebyggelse, bl.a. »Rønnebærhaven« i 1980-82.

På Helsingørsiden af stengærdet er der også sket en lignende byudvikling. Skolen ved Rønnebær Allé stod færdig i 1966, og i årene 1968-72 opførte Det sociale Boligselskab sine 57 boligblokke på Vapnagaards markjorder, der blev områdets bærende element og kommunens mest omstridte boligkvarter. Sydøst for Vapnagaardbebyggelsen opstod parcelhuskvarteret omkring Magnolievej (1970-71), Jasminvej (1971) og Pinjevej (1980-1982), og Prøvestenscentret kom til i 1979. På overdrevsarealet (matr. nr. 18) nord for Meulenberg og på Kronborg Teglgårds jorder blev der for alvor bygget i begyndelsen af 1950'erne med anlæg af vejene Snerlevej, Violvej, Anemonevej og Valmuevej, og snart var alle markjorder omkring Højgaard og Røntofte bebygget, og overdrevsstrimlen syd for Meulenberg blev til Hyldebakken og Kirsebærbacken. Meulenberg med sin smukke park holdt stand i mange år

endnu, men i 1980'erne påbegyndtes frasalg af parceller af den sydøstlige del af jorderne (Kirsebærbacken) og i 1994-95 lagde boligbebyggelsen »Meulenberg Park« beslag på såvel den bevaringsværdige hovedbygning som ditto park. Senest har den store parcelhusudstyknings (Skibsegen) i 2001-02 lagt beslag på Kjeldsbjerggaards jorder; selve gården er en ruin, og nu er det kun Rørtangs Sandholmgaard, der har sine jorder helt intakte, og hvoraf den vestlige del indgår i det fredede areal ned mod Flynderupgaard.

Sthens sogn er således i dag så godt som fuldt udbygget og baseret på de to store boligområder, Borupgaard og Vapnagaard, der opstod næsten samtidig i hver sin daværende Kommune.

Da man planlagde disse i midten af 60'erne, havde man næppe forestillet sig, at de skulle indgå i en fælles kommune og et selvstændigt sogn.

Kortet viser Sthens Sogn med grænser til Domsognet, samt Tikøb, Mørdrup og Egebæksvang sogne. På kortet ses den store variation, der er i udnyttelsen af jordene inden for sognegrænsen - fra åben mark til tæt bebyggelse.

Hvem var Sthen?

Af Bent Jørgensen

Det var biskop Johannes Johansen, der foreslog, at Helsingørs nye kirke skulle opkaldes efter salmedigteren Hans Christensen Sthen. Og det var der flere gode grunde til, selvom navnet Sthen næppe sagde de fleste ret meget.

Med navnet bringes en hyldest til Danmarks første "rigtige" salmedigter, men det er samtidig en markering af, at Hans Christensen Sthen virkede en stor del af sit liv i Helsingør.

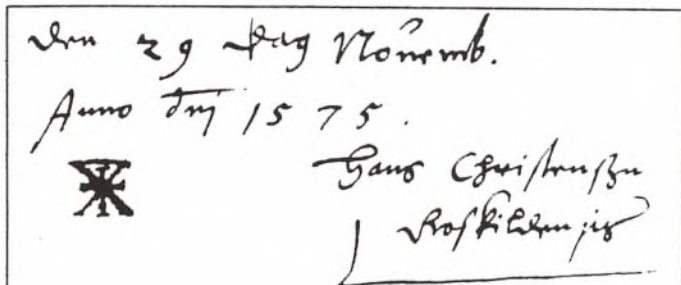
Vi ved om Hans Christensen Sthen, at han er født i Roskilde den 25. november klokken ét om natten. Det skriver han selv i et digt, som han har forfattet om sit levned. Men vi ved ikke i hvilket år, han er født, for det nævner han ikke i digtet. Men det er formentlig i 1535 eller måske året efter - under alle omstændigheder i den bevægede tid omkring reformationen i Danmark.

Han har formentlig fået sin uddannelse i Tyskland, hvad der var almindeligt for børn fra de bedre kredse dengang, og i 1565 blev han kaldet til Helsingør som skolemester. Det var skik og brug, at rektorembederne

beklædtes af unge mænd, der senere rykkede op i præsteembeder.

Allerede som rektor begyndte Sthen at skrive - ikke blot religiøse tekster - men også skuespil. Ét af disse kendes i dag. Det hedder "Kortvending" og er ikke et skuespil i traditionel forstand, idet det primært er et opbyggeligt læse-drama, der består af en række dobbelte monologer. De, der er lykkeligt stillet i den første række er siden gået nedenunder, mens de ulykkelige er kommet ovenpå. Det er således et naivt billede på lykkens omskiftelighed.

I 1566 blev Sthen udnævnt til kapellan ved Sankt Olai Kirke - samtidig med, at han passede skoleembedet. I 1580 gjorde universitetet i København ham til magister. I samme år blev Helsingør ramt af en pest-epidemi, hvorunder Sthen mistede ikke mindre end otte af sine børn.

Der findes ingen kendte portrætter af Hans Christensen Sthen, men hans bomærke kender vi. Det er gengivet sammen med hans underskrift i et bilag til Sct. Olai Kirkes regnskabsprotokol fra 1575, og det er også blevet Sthens Kirkes bomærke og ses blandt andet i en granitsten, der ligger som flise foran kirken.

En Aften eller Natsang

Sungts under de Aoder:
Jeg tiente mig ubi Grefvendens Gaard/ &c.

DEn linse Dag forgangen er/
Oc Natten hun hænger os paa/
O JESU Christe HERRE tier/
Du altid hos os bliffve maa.
Glæde os Gud i Himmerige.

Du est det evige Guddoms Lins/
Det maa vi jo befiende/
Kom til os i vor Hiertis Huus/
Med din Naade os optænde.
Glæde os Gud i Himmerig.

Sthen virkede endnu tre år i Helsingør, inden han i 1583 blev præst og senere provst ved Sankt Petri Kirke i Malmø, der endnu dengang var dansk.

Sthen var gift tre gange og fik børn med alle tre hustruer - alene 16 med den første. Alligevel fik han tid til en betydelig litterær produktion. Han er således den

første, der for alvor benytter det danske sprog til salmer, og det gør han med en umiddelbarhed og en inderlighed, der står i stor modsætning til de ofte svulstige baroktekster, som vi kender fra f.eks. Kingo.

Den kendte litteraturforsker Hans Brix betegner da også Sthen som en ”digter af Guds nåde” og den første navngivne lyriker overhovedet med talent herhjemme.

Ud over salmerne er Hans Christensen Sthen kendt for en lille andagtsbog, som han kaldte ”En Liden Vandrebog”. Den er formentlig skrevet under hans tid i Helsingør og med sin blanding af bønner, salmer og leveregler passer den ganske godt til folk, der skulle på lange rejser - og

den bærer altså tydeligt præg af forfatterens ophold i en søfartsby.

Men det er først og fremmest for salmerne, at Sthen huskes i dag - og flere af dem hører da også til salmebogens mest kendte. Det gælder eksempelvis morgen- og aftensalmerne ”Den mørke nat forgangen er” og ”Den lyse dag forgangen er” samt vel nok den mest kendte af dem alle ”Du herre Krist”.

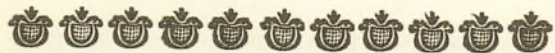
At det netop var biskop Johannes Johansen, der fandt på at knytte Sthens navn til den nye kirke er næppe nogen tilfældighed. Det er vor tids salmedigters hyldest over århundreder til den første i rækken.

Uf en liden Vandrebog:

Indeholdendis atskillige
smucke Bøner oc trøstelig Sange
med nogle nyttige liffs Regle/ i artige
Rim befattede/ som en Christen fand
daglig bruge/ Gud til Lof/ Ære oc
Pris/ sig self til Trøst oc Salighed/
oc at øffe sig i all Gudsfryctig-
hed oc fromhed der med/ i
hvor hand er til Land
eller Vand.

Componered oc skrefven af
Hans Christenssøn Stenio
Roeschild.

Kiøbenhavn/ paa Joachim Moltkens befoft. 1656.

HANS CHRISTENSEN STHEN
var født i Roskilde - man veed,
hvad Dag og Time, men ikke hvil-
ket Aar. Det var den 25. November
Kl. 1 om Natten han blev født, og
vistnok omkring 1540.

Vi raader kun over et meget spar-
somt Materiale til hans Livshistorie.
En Del Oplysninger faas af et Digt
i „Vandrebogen“, som han har for-
fattet den Dag han blev 44 Aar, og
som bærer smukt Vidnesbyrd om
hans Digtergave. Om sine Foræl-
dre meddeler han kun følgende:

J min Ungdom falt Fader oc Moder mig fra/
Men du hErre monne trolig med mig staa.
Maaske var hans Fader Stenhugger.
Herren har staaet ham naadig bi i de
trange Ungdomsaar; derom vidner
og takker Sthen i de smukke Linier:

Du toede mig reen/ oc gjorde mig sund/
Oc lagde med mig et sterct forbund/
At du vilt være min Gud oc hErre/
Oc jeg dig skal tiene/ dyrcke oc ære/

Sthens og kirkens bomærke

Af Bent Jørgensen

Der findes ikke noget kendt portræt af Hans Christensen Sthen, men ved et tilfælde er hans bomærke blevet bevaret. Det fremgår af et bilag til Sct. Olai Kirkes regnskabsprotokol fra 1575, hvor Sthen kvitterer for en gave eller en lønforhøjelse, ligesom han gør rede for beløb, som han har lagt ud til indkøb af en ny ovn i hans embedsbolig. Ud over selve hans underskrift - Hans Christensen Roskildensis - altså fra Roskilde - gengives bomærket, der er udformet som et timeglas med åben bund - omsluttende et kors.

Bomærkets timeglas symboliserer uendeligheden og korset er naturligvis troens symbol.

Da Sthens Kirke skulle finde et passende logo var det oplagt at tage udgangspunkt i Sthens eget bomærke.

*Hans Christensen
Sthens bomærke
- gengivet af
ham selv.*

*Kirkens og sognets
logo, som det ser
ud i rentegning.*

Grafikeren Ole Søndergaard fik opgaven med at rentegne bomærket, som siden blev omgivet med teksten "Sthens Sogn Helsingør."

Grafikeren Ole Søndergaard er i øvrigt også manden bag den seneste udformning af Helsingør Kommunes byvåben, som blev opdateret og moderniseret for nogle år siden.

Ud over at Sthens Kirkes logo anvendes på alle officielle papirer mv. fra kirken, kan det ses afbilledet på en granitsten, der er nedlagt mellem fliserne foran hovedindgangen til kirken. Stenen er en indvielsesgave fra kirkens arkitekter.

Sthens Kirkes logo indhugget i en granitsten lagt som flise på pladsen foran kirkens hovedindgang. Stenen er en gave fra arkitekterne til indvielsen.

"Hjælp os o Jesu for frelsermand i denne dag og alle stunde!"

Salmedigteren Hans Christensen Sthens fødselsår kendes ikke, men sættes til 1540. I 400-året herfor opsattes i Sankt Olai kirke på pillen til højre for korindgangen en mindetavle over denne kirkens kendteste præst, kapellan ved St. Olai og rektor for latinskolen 1565-83. Tavlen er i violet kalksten med indskrift i bronzebogstaver og blev skænket af Johanne og Laurits Jensen.

Man kunne ikke leve et liv som nederste kapellan ved Sankt Olai uden at være klar over, at en forgænger i embedet havde båret navnet Hans Christensen Sthen (1544-1610). Hans "Ræk os, o Jesus, din frelserhånd i dag og i alle stunde" blev vel salmen over alle salmer for os Olai-børn. Så da et navn til en ny kirke syd for Sct. Olai sogn, blev aktuelt, kom Sthen straks i fokus. Men derom senere.

"70'erne var på mange måder et møgårti. Ikke mindst i økonomisk forstand. Den triste blanding af lav vækst, stor arbejdsløshed og galoperende inflation er ikke noget at ønske sig tilbage til." Skriver Politiken i maj 2008.

Sådan erindres den tid ikke. Der var i hvert fald gang i byggeriet, og domsognet var ved at blive stort. Sagen optog os meget, når vi tænkte på de kirkelige forhold.

En dag – det må have været i 66-67 - tog daværende

Den nyopførte vandrekirke med Vapnagård og byggekraner i baggrunden.

Af Knud Andersen,
pastor emeritus.

domprovst, Søren Nepper Christensen, min kollega, Gunnar Tøttrup, og jeg ud på en besigtigelse af jorderne, hvor to store bebyggelser var på vej, Vapnagård og Borupgård. Han parkerede sin blå Zodiac et sted ude i terrænet ved Rønnebær Allé. Så gik vi lidt ud over markerne mod syd og kravlede over et par gærder. Nepper pegede: "Her skal bo 10.000 mennesker!"

Det var jo ganske overvældende omsat i dåb, konfirmander og brudepar. Vi havde allerede ofte 10 dåb på en søndag nede i Olai. De lå efter højmessens, som ikke skulle forstyrres.

Det blev til en kirkesag. Endnu dengang tænkte vi i sognestrategi og sognestruktur. 5 – 8000 mennesker udløste næsten pr. automatik en kirke og et sogn. Sådan havde det været siden Kirkefondets storhedstid, og der var ingen, som stillede spørgsmål til den strategi, der sigtede mod at danne levende menigheder. Opgaven bestod i at bringe kirken nær på mennesker ved at få bygget kirke, opbygget menighedsliv og ansat en præst.

I dag tænker kirkens folk mere på økonomi, og hvordan vi kan få nedlagt nogle "overflødige" kirker.

Domsognet havde udført manøveren en gang før med udskillelsen af Vestervang. Nu var det så aktuelt igen.

Men der var almindelig konsensus om at gå forsigtigt frem og starte op i det små. Derfor blev en "Vandrekirke" aktuel.

En vandrekirke er en midlertidig kirkebygning.

Vandrekirker opføres gerne i planlagte nye sogne eller kirkedistrikter. Det er typisk meningen med vandrekirker, at de skal kunne nedbrydes til transportable dele og opsættes eller genopføres et andet sted.

Men fordelene ved vandrekirken er primært, at den hurtigt kan komme på plads til en billig penge, så "kirken" kan være på stedet i et nyt boligområde samtidig med, at folk flytter til.

En vandrekirke er lige som en løbedegn. Den kan sendes hen, hvor der er brug for den.

Vapnagård og Borupgård blev opført i slutningen af 60-erne, men jeg mener, at vi fra kirken allerede ved planlægningen af området havde forhandlinger med kommunen. I hvert fald lykkedes det tidligt at sikre en kirkegrund, og det må jo skyldes, at Helsingør kommune var med på, at en byplan skal omfatte ikke kun huse, supermarkeder, skoler og børneinstitutioner, men også en kirke.

Interiør-billede fra vandrekirken med kunstneren Povl Christensens to billeder, der fungerer som altertavle.

Den lille vandrekirke, der i folke-munde fik kæle-navnet "Vorherres vaskebræt."

Hvis jeg ikke tager meget fejl, stod der på de tidligste plantegninger over området "kirke" der, hvor Egevangen nu ligger.

Sagde man vandrekirke, sagde man Kirkefondet. Kirkefondet havde forstand på vandrekirker, ja, de havde opfundet begrebet for at hjælpe nye sogne i gang på en overkommelig måde. I 1970 henvendte domsognet sig til Kirkefondet om leje af en vandrekirke, men først i 1975 var sagen så moden, at der kunne sendes en ansøgning til ministeriet om tilladelse til at opstille det lille midlertidige hus af træ og eternit på et hjørne af den erhvervede grund ved Rønnebær Allé. På det tidspunkt var grunden købt af kommunen for én million kroner, og der var nedsat en kirkekomite, som i dette tilfælde bestod af et udvalg under domsognets menighedsråd, med ansvar for den nye kirke.

Jeg mener ikke, at nogen enkelt person skal have æren for navnet Sthens kirke. Det lå ligesom i luften. Vi havde de to gamle helgenkirker, Mariæ og Olai. Vestervang havde fået et geografisk navn, men der var ikke meget schwung over Vapnagård Kirken eller lignende!

Store danske salmedigtere havde fået deres kirke, ja, indtil flere, både Kingo, Brorson og Grundtvig, men i Helsingør havde vi jo Sthen, salmedigteren, der ikke svigtede under pesten, men færdedes trofast rundt hos de syge i sin voksdugspræstekjole, og som mistede en hel række børn, og som havde skrevet: "Ræk os, o Jesus, din frelserhånd". Han havde endnu ikke fået sin kirke. Hvorfor skulle han ikke det. Sthens kirke, ja, hvorfor ikke. Domprovst Henrik Christiansen, 1973-74, og domprovst Johannes Johansen, fra 1975, var glade for

Vandrekirken med den karakteristiske klokketabel i forgrunden.

navnet, Olai menighedsråd og den kreds af mennesker, der kom til at stå bag kirkeprojektet, tilsluttede sig.

Ministeriet fandt heldigvis ikke noget at indvende. Og det blev det så til! Sthens kirke og Sthens sogn.

Pionerånden svævede over kirkeprojektet. Vi kom til at holde utrolig meget af Sthens vandrekirke. Prangende var den bestemt ikke, endsige smuk. Den var lavet af limtræsbjælker og træelementer, udvendig beklædt med grå bølgeeternitplader, indvendig med gipsonit, eller hvad man brugte dengang. Tagpap.

Man kom ind i en lille "forhal", derfra ind i kirkerummet, der takket være den skrå tagprofil var højest i midten med to "sideskibe". Bag alterbordet så man gennem et glasparti ud i verden. Så vidt jeg kan se det for mig, var der til højre et lille præsteværelse og et køkken.

70-erne var kirkeeksperimenternes tid. Når man kom fra Olai med korgitter og alterets fjernhed, var det en særlig oplevelse at holde gudstjeneste i Sthens. Her kunne man stå bag alteret, som det var moderne dengang, med front mod folket og midt i folket.

Da Johannes Johansen kom til byen i sommeren 75, fik vi gennem ham forbindelse til kunstneren Povl Christensen (1909-77), der boede på Gurvej sammen med sin Else. Han gik under navnet Spejder. Det blev naturligt, at Povl Christensen kom ind i billedet, da vi begyndte at drøfte en udsmykning bag alteret i vandrekirken.

Vi bestilte faktisk en altertavle hos Povl, som han mente skulle forestille begivenheden i evangeliet til 2. påskedag: "Og det skete, mens de gik og talte sammen, kom Jesus selv og slog følge med dem."

Vi er vant til at forestille os, at Herren indhentede dem på vejen. "Nej," sagde Povl, "han kom til dem og mødte dem forfra. Det gør han altid. Men vi skal se ham fra ryggen, for vi ved ikke, hvordan han så ud."

En dag kom Povl ned til os i Marienlyst Allé i sin sorte sømandsjakke og blå tophue. Fyr og flamme. Nu skulle han i gang med de to billeder, som skulle høre sammen som et bogopslag. Den teknik kendte han fra sine mange bogillustrationer. "Kan I ikke køre mig til Gur Sø. Jeg skal bruge nogle siv til at tegne og male med." Vi kørte derud, gik ned gennem skoven til bredden, og Povl skar siv.

Vi skrev i øvrigt en ansøgning til Statens Kunstfond, så vi kunne honorere arbejdet ordentligt. Men fonden ønskede ikke at gå ind i projektet, så det endte med, at kirken købte billederne til en meget beskedent pris, så de var på plads, da biskop Leer Andersen indviede vandrekirken den 25. april 1976. I dag hænger de i den nye, men dog 25 år gamle Sthens kirke.

Det hører med til historien om Povl Christensen og Sthens kirke, at da han døde året efter, foregik bisættelsen fra Sthens kirke. Der lå han i sin kiste foran billederne af Herren, der "kom til dem og slog følge med dem."

Og han sagde til dem: "Åh, I uforstandige og tungnemme. Skulle Kristus ikke lide dette og indgå til sin herlighed!"

Det begyndte under små forhold så at sige på bar mark for en generation siden. Det voksede og blomstrede så vidt, vi kan se. I dag står på stedet en af vor tids gode kirkehuse med mange muligheder omkring sig.

Og på Internettet kan man læse, at Sthens Kirke er en moderne kirke med højt aktivitetsniveau både for unge og gamle, om søndagen og på hverdage. Det ansvar, man påtager sig over for eftertiden, når man er med til at sætte nyt i gang, må således være til at bære.

Det skal ikke her se ud, som om jeg var med til at starte det nye sogn. Men jeg levede i en kort periode lidt med i sagen.

Medlemmer af menigheden bærer kirkens altersølv ind.

”Det er et privilegium at bygge kirke”

Af Bent Jørgensen og Jørgen Bayer

Jørgen Bayer er, om nogen, Sthens kirkes Grand Old Man. I 27 år har han været medlem af både menighed og menighedsråd. I to lange perioder, fungerede Jørgen Bayer desuden som formand.

I 1975 var planerne om et kirkebyggeri blevet en realitet, og det stod hurtigt klart, at Jørgen Bayer i egenskab af både civilingeniør og ansat ved Helsingør Kommunes Tekniske Forvaltning skulle med i det menighedsarbejde, der skulle forberede byggeriet. Der blev nedsat et byggeudvalg og allerede året efter kunne den lille vandrekirke indvies på den tønde land, der var købt af Helsingør Kommune for en pris på én million kroner.

Samtidig med, at vandrekirken skulle fungere som sognets første kirke, skulle arbejdet med planlægning af den store, permanente kirke finde sted, om det udtaler Jørgen Bayer:

”Et kirkebyggeri er man ydmyg over for. Et kirkebyggeri er ikke noget almindeligt byggeri. Kirker står i århundreder - kirken er et Guds hus - bygget til hans ære.”

”På den baggrund var det derfor et stort privilegium at være med til at bygge netop en kirke, og jeg havde endda den glæde at være med til at bygge hele to kirker. Den lille trækirke og Sthens Kirke, som vi kender i dag.”

Kirkeligt set kommer Jørgen Bayer selv fra et indremissionsk hjem – men betragter sig som folkekirkelig i den forstand, at der skal være plads til alle;

”Man kan godt have sin egen mening, men der skal også være plads til, at andre har det, og den åbne facon har været en fordel - ja en nødvendighed - da vi undervejs og senere skulle skabe sognefællesskab i noget der både var et nyudskilt sogn – men også skulle være udgangspunktet for bygningen af den blivende kirke. Af den grund besluttede menighedsrådet også fra starten, at de ville være meget udadvendte og hele tiden informere sognets beboere og pressen, så enhver hele tiden kunne følge med i det arbejde, man planlagde for det nye sogn.

”Denne åbenhed har menighedsrådene fulgt op lige

Jørgen Bayer der har været medlem af menighedsrådet i 27 år og formand i de fleste.

siden, og det har givet bredde i sognearbejdet, således at alle har kunnet føle sig hjemme - uden hensyn til kirkeligt ståsted eller tilhørsforhold i øvrigt. Respekten for andres meninger og samarbejdet mellem ansatte, andre menigheder og frivillige har altid været det bærende for menighedsrådets arbejde”

Et helt naturligt højdepunkt i Jørgen Bayers mangeårige arbejde for Sthens sogn var indvielsen af den nuværende kirke første søndag i advent 1983:

”Det ene mål var nået. Kirken af brændte sten stod færdig”

”Vi var forpustede, glade og taknemmelige, stolte og ydmyge over at det var lykkedes.”

”Det andet mål, opbygningen af sognearbejdet af levende sten var i god vækst ud fra den lille vandrekirke. Men dette arbejde skulle nu skifte bo.

- Det viste sig at være et svært stykke arbejde og det krævede overraskende mange kræfter. De nye mulighedsers udnyttelse gav ikke tid til at hvile på laurbærrerne eller pudse glorien over nybyggeriet. Alle kræfter blev sat ind for ikke at miste noget ved overflytningen til den nye kirke. Og for at bevare det fællesskab, der var opbygget. Fysisk fik man nemlig mere plads i den nye kirke, men man risikerede samtidig at komme lidt mere på afstand af hinanden og hinandens arbejde. Nye samarbejdsformer skulle opbygges - og det blev de.

Det lykkedes, kan man roligt konstatere i dag. Ved fælles hjælp og i samarbejde med kirkens præster, alle

Det højtidelige øjeblik, da kontrakten på byggeriet af Sthens Kirke underskrives af Torben Dahl Nielsen og Jørgen Bayer fra menighedsrådet og arkitekt Gert Ingemann.

øvrige ansatte, alle de mange frivillige medarbejdere og menighedsrådet er det lykkedes at fortsætte og udbygge sognearbejdet i og omkring kirken, således at Sthens Kirke i dag fremstår som stedet, hvor aktiviteter mødes for alle aldersgrupper. Og netop inddragelsen af alle - unge som gamle - har været det centrale i arbejdet for menighedsrådet.

”Kirken bruges og slides heldigvis, og det er vi alle meget glade for”, siger Jørgen Bayer.

Som formand for menighedsrådet igennem størstedelen af Sthens Kirkes ”liv” har Jørgen Bayer haft det privilegium at være synlig i det repræsentative arbejde, der er fulgt med. Men én mand alene gør det ikke:

”Derfor er jeg fuld af anerkendelse og beundring for det

store frivillige arbejde, der er blevet udført. Det har været helt afgørende for det, som kirken står for i dag. Uden de mange ildsjæle, som har været med i årenes løb - uden deres dybe engagement - var det aldrig lykkedes”.

På spørgsmålet om, hvor kirken er på vej hen i dag, svarer Jørgen Bayer: ”I dag spiller troen en større og større rolle i det offentlige rum og religionen tages mere alvorligt end tidligere, ikke alene kristendommen, men også andre religioner vi nu møder i hverdagen.

Folkekirken må kende sin besøgelsestid og være åben og imødekomme denne religiøse søgen uden at give køb på kirkens egen kristne tradition og kulturelle arv. Kirken har det budskab, som det moderne menneske søger og opgaven er så at formidle budskabet.”

Jørgen Bayer indmurer den tredje af kirkens fem grundstene.

Sthens Kirke har fra begyndelsen taget Hans Christensen Sthens salme, ”Den mørke nat forgangen er” til sig, som kendemærke for Sthens Kirke, som vores ”slagsang”.

”Mit ønske og tillykke til Sthens Kirke og sogn skal derfor være de indstøbte linier fra salmen i den største af vores kirkeklokker, der hver dag ringer solen op og ned med ordene ”Gud give os lykke og gode råd, sin nådes lys os tilsende”.

Må disse ord altid stå som kendetegn for det sogn, der i mange år, har været samlings- og udgangspunkt for den menighed, der så dagens lys i og med den lille vandrekirke.”

En kirke med fornyelse og tradition

Af Bent Jørgensen

I samarbejde med Danske Arkitekters Landsforbund udskrev Sthens Sogns menighedsråd den 23. juni 1980 en indbudt arkitektkonkurrence om en ny kirke med tilhørende menighedslokaler.

Fra de indbudte arkitektfirmaer indkom der fire forslag, der alle blev optaget til bedømmelse af dommerkomiteen. Dommerkomiteen indledte sin bedømmelse den 30. september 1980. Komiteen bestod af følgende medlemmer: civilingeniør Jørgen Bayer, der var formand, fhv. skolepsykolog Karen Klem, overassistent Kiss Christensen, overtoldvagtmester Anton Melchiorson, lærer Børge Bentzen, assistent Birthe Rud Hansen, kirketjener Gurli Vang, husholdningslærer Lis Lau-Jensen, børnehavelærer Bente Skjoldborg Olsen, maskinarbejder Henning Thelin, og sognepræst Palle Højland - alle repræsenterende kirke og menighedsråd. Som fagdommere var udpeget arkitekt MAA Tyge Arnfred, arkitekt MAA Frits Gravesen og arkitekt MAA Henrik Iversen.

Komiteens arbejde afsluttedes den 9. oktober samme år, og resultatet blev, at dommerkomiteen enstemmigt udpegede det forslag, som var udarbejdet af den lokale arkitekt MAA Gert Ingemann fra Tegnestuen Møllen.

Gert Ingemanns kirkeprojekt er på én gang fornyende og med klare linjer tilbage til klosterkirke-traditionen med bygningerne placeret omkring en central atrium/fratergård.

Gert Ingemann valgte også at tage de bedste kvaliteter med fra den midlertidige vandrekirke:

- Vandrekirken er beskeden - næsten anonym. Men den har en række kvaliteter i sin uhøjtidelighed og i sit lyse, venlige interiør. Kvaliteter, der er vigtige at bære med over i det nye hus, hedder det således i arkitektfirmaets projektbeskrivelse.

Det understreges endvidere, at den nye kirke ikke bare skal være en kirke, men også et center for og en ramme om menighedens liv og arbejde - både i dagligdagen og ved de store højtider.

Kirkeskibet er således dominansen, men lige så væg-

Sthens Kirkes arkitekt MAA Gert Ingemann fra Tegnestuen Møllen i Helsingør.

tige i bredden er rum for menigheden, unge og ældre. Og disse rum er udformet, så de ikke alene er bundet til én bestemt funktion, men kan fungere som ramme om mange forskellige aktiviteter. Gert Ingemann har endvidere lagt vægt på, at kirken skal fremstå med en autoritet og som et samlende led i et byområde, der ellers er præget af mange og ofte forvirrende gøremål.

- Samtidig er det en opgave at skærme, at skabe rammer, så mennesket kan være i fred, så det kan være alene med sine problemer eller fordybe sig, fremgår det videre af projektbeskrivelsen.

Efter den generelle indledning tegner projektbeskrivelsen et "billede" af den nye kirke og dens mange funktioner:

Forpladsen - Kirkepladsen - er kirkens første rum. Her mødes man, her venter man, her skal være rart at være og her skal man kunne samtale, før man går ind i kirken. På forpladsen er også placeret en meget stor sten, som blev fundet under byggeriet. I stenen har kunstneren Erik Heide med hammer og mejsel udhugget symbolerne for Tro, Håb og Kærlighed.

Fra forpladsen kommer man ind gennem portalen ind i våbenhuset. Her er gjort plads til garderobe og telefon og her er indrettet en lille opholdsplads - beskyttet, men alligevel i kontakt med våbenhus og forplads, så man kan følge med og være forberedt.

Luffoto, der viser arkitektens disposition af kirken og de tilhørende lokaler centreret omkring den centrale atriumgård.

Fra våbenhuset er der adgang til præsteværelse og kordegnekontor. Her er også placeret vente- og opholdsplads og adgang til toiletter, depot og boksrums.

Om kirkerummet hedder det, at det er placeret med retning øst-vest. Indgangen er placeret i skibets akse, direkte fra våbenhus.

Rummet står med lyse, hvide vægge i filtset murværk, lofterne er ludbehandlet fyr, gulvet er lagt med klinker.

Farverne er materialernes egne, rummet er en ramme om mennesker, handlinger og de ting, der hører kirken til.

Projektbeskrivelsen lægger også stor vægt på at beskrive rum og muligheder for liv og aktiviteter ud over selve de kirkelige handlinger.

Sideskibet har egen indgang fra våbenhus og forarealer og forbindelse til de øvrige menighedsrum. Salen er udformet så den kan anvendes og ommøbleres til mange formål. Her er plads til kaffebord eller til møder og foredrag.

I kirkens sydfløj er placeret rum for menighedsarbejde og korværelse. Her er de ønskede rum til køkken, toiletter, garderobe og depot.

Konfirmandlokalerne er placeret mod vest ved indgangsvejen og cykelparkeringen. Her er også et rum for kirketjeneren og et lille depotrum. De to konfirmandlokaler kan slås sammen til ét stort rum. Alle rummene er bundet sammen af gangen rundt om den lille atriumgård. Atriumgården er først og fremmest tænkt som et rum, man kigger ud i og som giver lys til de omliggende rum og gangarealer.

Endelig beskrives indretningen af kælderens med såvel rum for ungdomsarbejdet som teknikrum, depot og toilet.

Dommerkomiteen afsluttede sit arbejde den 9. oktober 1980, og fastslår i sin afgørelse, at der er lagt vægt på, at kirken får sin egen identitet i forhold til omgivelserne samt at bygningen i sin udformning klart udtrykker funktionen som kirke.

Dommerkomiteen er i enstemmighed nået frem til, at forslaget fra Tegnestuen Møllen og arkitekt MAA Gert Ingemann er det bedste. Forslaget får følgende kommentarer:

- Dommerkomiteen finder, at forslagens hovedidé - sammenbygningen omkring den centrale atriumgård af

Det er en god dansk tradition, at der ved grundstensnedlæggelsen til større byggerier indmures et såkaldt "grundstensdokument" med praktiske oplysninger om byggeriet. Dokumentet til Sthens Kirke blev oplæst af Birthe Rud Hansen. Jørgen Bayer var "mikrofonholder."

de i størrelse begrænsede bygninger - giver anlægget et intimt og venligt præg med mange oplevelsesmuligheder, samtidig med, at kirkekomplekset set udefra - ved sin opbygning omkring det lave tårn - bevarer et vist kompakt og passende monumentalt præg i forhold til omgivelserne. Kirkeskibet med tårnet fremtræder klart som anlæggets væsentligste bygning.

Planen er klart disponeret med god overskuelighed

Sthens kirke, Helsingør

Jr 1883

og nem adgang fra hovedindgangen til de enkelte afdelinger.

Herefter følger nogle tekniske detaljer, og dommerkomiteen slutter med at konstatere, at bygningsanlæggets materialevalg og overfladebehandling er i smuk overensstemmelse med det arkitektoniske udtryk, og at dette projekt bedst af de indkomne forslag løser den stillede opgave.

Eftertiden har da også vist, at arkitekt MAA Gert Ingemanns intentioner er blevet opfyldt, og at kirken er blevet funktionel og velfungerende - både når det gælder selve de kirkelige handlinger og det store og alsidige aktivitetsniveau, der altid har udfoldet sig i tilknytning til kirken og menighedsarbejdet.

Sthens Kirke projektet fremstår da også i dag som et af Tegnestuen Møllens absolutte hovedværker - og det skal samtidig understreges, at vinderprojektet blev kåret i konkurrence med nogle af tidens store arkitekter.

Blandt de øvrige, som bød på opgaven, var således ingen ringere end arkitekt MAA Otto von Spreckelsen, der et par år senere opnåede verdensberømmelse, da han vandt konkurrencen om den nye triumfbue - Le Grand Arche - i Paris.

Regulæ Vitæ

***Kåben efter Vejret du stundom vende må
Vilt du med folket i Veden nu omgå***

Hans Christensen Sthen:
"Fra en liden Vandrebo"

”Så lyser prægtigt Herrens hus”

Af Bent Jørgensen

Domprovst og senere biskop Johannes Johansen fulgte kirkebyggeriet på nærmeste hold - og skrev tre salmer tilegnet Sthens Kirke og menighed.

Det var den daværende domprovst og senere biskop i Helsingør, Johannes Johansen, der løste problemet med navngivningen af Sthens Kirke.

Kirken skulle opføres i et område, hvor der ikke var logiske geografiske stednavne eller andre nærliggende lokaliteter eller personligheder at navngive en kirke efter.

Valget faldt derfor på Hans Christensen Sthen, der havde virket både som skolemand og præst i Helsingør i tiden efter reformationen. Men det var næppe denne

side af Sthens virke, der gav Johannes Johansen ideen til navngivningen.

Johannes Johansen var dengang - og er stadig - en af de mest produktive salmedigtere herhjemme i nyere tid. Og Hans Christensen Sthen var også salmedigter - endda den første rigtige af slagsen herhjemme. Det var Sthen, der indførte traditionen med at skrive salmer på modersmålet, og flere af hans salmer hører fortsat til de mest skattede i salmebogen.

Johannes Johansen har ganske vist ved flere lejligheder nævnt, at det er Brorson, der er hans foretrukne salmedigter og ”kollega”, men beundringen for Brorson ligger først og fremmest på det poetiske udtryk. I holdningen til kristendommen er der stor forskel på den pietistiske Brorson og Johannes Johansen, der engang blev kendt for sin udtalelse om, at ”Vorherre er en munter mand.” Her kan man sagtens forestille sig, at Johannes Johansen har ligget nærmere de lyse sider af Sthens forfatterskab - og ikke mindst det praktiske og daglige liv med religionen, som også præger Johannes Johansens egne salmer.

I sin tid som domprovst og biskop fik Johannes Johansen den fornøjelse og glæde at medvirke ved flere kirkebyggerier og genindvielser efter ombygninger og moderniseringer. Det blev efterhånden en kær tradition, at han havde en ny salme med ved sådanne lejligheder, men Sthens Kirke har uden tvivl stået hans hjerte meget nær, for det er blevet til hele tre salmer til denne kirke.

Den første blev skrevet til indvielsen af Sthens vandrekirke i 1975 og kom med i hans første salmesamling, der blev udgivet samme år.

Salmen er tydeligvis inspireret af kunstneren Povl Christensens billeder, som fungerer som altertavle i vandrekirken, og som skildrer vandringen til Emmaus og mødet med den opstandne Kristus.

Det er salmen ”Opstandne Herre, du vil gå...”, som er en af de 20 salmer, som Johannes Johansen er repræsenteret med i den seneste udgave af salmebogen (Salme nr. 245).

I salmens tredje vers hedder det:

*At vandre mod vort Emmaus
med sorgen ved vor side,
det er som om at gå i rus
og mærke jorden skride
væk fra vor fod.
O, vær os god!
Stå op, gå os i møde!
Stå op for os af døde!*

Ved grundstensnedlæggelsen til den ”rigtige” Sthens Kirke palmesøndag den 23. marts 1983 havde Johannes Johansen skrevet endnu en salme direkte til lejligheden. Det er salmen ”Fyld dette lave kirkehus...” - og det er fra denne salme, at titlen til nærværende jubilæumsskrift er hentet.

Titlen forekommer i salmens femte og sidste vers, der lyder således:

*Så knæl for alle navnes navn,
uendeligt ophøjet,
som stiller alle dybe savn,
så alle knæ bliver bøjet,
så høres mægtigt åndens sus,
så lyser prægtigt Herrens hus,
så alt blir lys og lovsang.*

Ved selve indvielsen af Sthens Kirke den første søndag i advent, 27. november 1983, præsenterer Johannes Johansen sin tredje salme til kirken. Det er ”Æselkongen”, og det fremgår direkte af dagens program og salmehæfte, at salmen er tilegnet Sthens Kirke og menighed.

Tonen i ”Æselkongen” er djærv og fyndig, som det fremgår af disse to vers:

*Selv det hidsige ”Korsfæst Ham”
vender han til tak og lov:
Tusind vrede bøddelhænder
grønnes som en palmeskov.*

Der gøres klar til første spadestik på Sthens Kirke. Domprovst og senere biskop Johannes Johansen ledede slagets gang.

*Vores salmer som en skryden,
falsk og hul som bjældeklang,
tager han ind til sit hjerte,
ren som morgenstjernens sang.*

Salmens tydelige billedsprog - og kontante udtryk - bygger bro over 400 års dansk salmetradition - direkte tilbage til Sthen.

Sthens kirke - mest om de første år

Af pensioneret sognepræst Palle Højland

Det begyndte ganske bogstaveligt på den bare mark i vinteren 1975-76 lige ved Skolen ved Rønnebær Allé. Der byggede man noget, der lignede en barak. Det var ikke så sært, at en dreng en dag spurgte mig, om det hus ikke også skulle være omklædningsrum til fodboldbanen? Men det skulle altså være en kirke, og den blev indviet 25. april 1976. Egentlig begyndte det længe før: I 1960-erne byggedes i Helsingør masser af nye boliger, blandt andet de to store boligområder Vapnagård og Borupgård. Det betød, at de gamle by-sogne blev alt for store, og at der blev for langt til kirke. Først kom Vestervang kirke til; den er indviet 1966. Men det var ikke nok. Domsognets menighedsråd besluttede så at arbejde for en ny kirke nær Vapnagård og Borupgård, og man nedsatte et kirkeudvalg til at stå for udviklingen. Formand blev overlærer E. Gether Sørensen. Medlemmerne var dels fra Domsognets menighedsråd og dels interesserede beboere i det nye kirkeområde. Domprovst (senere biskop) Johannes Johansen og præsterne Knud Andersen og jeg skulle, foruden at være præster ved Domkirken, foreløbig også betjene det nye kirkeområde. Da jeg var kommet fra et sogn, hvor man havde oplevet udviklingen fra en lille trækirke til en ny, blivende kirke, kom jeg til i det daglige at være med i kirkeudvalget. Hurtigt dukkede spørgsmålet op om, hvad den nye kirke skulle hedde. "Vapnagårds kirke" var en mulighed. Men beboerne i den anden store bebyggelse ville naturligvis stemme for "Borupgårds kirke". Lokal-historikere blev spurgt til råds. Derfra kom oplysningerne om, at en del af sognet jo hed "Hestens Bakke", og at der lige ved kirkegrunden engang havde været et vandhul med navnet "Fandens Mose". Det egnede sig ikke ligefrem til kirkenavn.

Biskop Johannes Johansen var den gang domprovst i Helsingør. Han kom med tanken om at opkalde Helsingørs nye kirke efter Hans Christensen Sthen. Han var præst i Sct. Olai kirke i Helsingør i 1500-tallet og den allerførste, som digtede salmer på dansk. Indtil da blev salmer skrevet på latin. Hans Christensen Sthen

Sognepræst Palle Højland.

var ingen kirke opkaldt efter, selv om han er ophavsmand til meget elskede danske salmer som "Du, Herre Krist", "Den mørke nat forgangen er" og adskilligt flere. Forslaget blev godkendt, og derfor kom den nye kirke og det nye sogn til at bære navn efter salmedigteren Sthen. Og derfra stammer så det mærkeligt anbragte h i kirkenavnet. Bag ved den nuværende Sthens kirkes kontor og ind mod idrætspladsen kan man finde fire sten og nogle birketræer. De markerer stedet, hvor Sthens sogn og Sthens kirke begyndte. Der lå den lille, midlertidige kirke. Det var en "vandre-kirke". Den blev kaldt sådan, fordi den skulle kunne vandre videre, det vil sige kunne flyttes. Den blev placeret helt ude i hjørnet af grunden for ikke at være i vejen, når en ny, blivende kirke engang skulle bygges. De kaldte den "Skuret", "Det lille hus på prærien", senere bare "Kirken". Den meget beskedne bygning var både på vægge og på taget dækket med tagplader (bølge-eternit). Derfor dukkede tilnavnet "Vor Herres lille vaskebræt" også op.

I begyndelsen var der mange, der syntes, at "sådan kan en kirke da ikke se ud!". Det hjalp lidt, da man som en af de første beslutninger satte et kors på bygningen. Men mest betød det, at både kirkeudvalgets, senere menighedsrådets medlemmer og kirketjener og kordegn var meget gode til at sige "kom lige ind og kig!" Og det viste sig at hjælpe, for kirkerummet havde sine egne kvaliteter. Der var hyggeligt, med kokostæppe, lavt til

Kirkebyggeriet i fuld gang. I baggrunden ses vandrekirken.

Den "rigtige" kirke begynder at tage form.

loftet og stole rundt om det lille alter. Det var en kirke med nærhed. Efter en tid begyndte det at smitte. Folk blev glade for kirken.

Alterbilledet blev lavet af kunstneren og grafikerens Poul Christensen. Billedet fortæller om de to disciple, der efter Jesu død og begravelse havde mistet alt håb. De var på vej hjem, men da blev de mødt af den opstandne Kristus selv. Billedet var delt i to og var skruet direkte på de to døre bag alteret. Der er vist ikke andre kirker, der har haft nødudgang midt i altertavlen.

En hovedopgave var det naturligvis, at kirken ikke blot skulle være der, men den skulle bruges som kirke til gudstjenester, dåb, nadver, bryllupper og begravelser. Især kneb det meget med bryllupper, for hvilken brud med drømmene i behold vil nøjes med 7 - 8 skridt

hen ad et gulv med kokostæppe på, når man kan vælge Domkirken i stedet?

Eftermiddagsmøder og sognemøder og andre arrangementer samlede mennesker, som blev glade for den lille kirke. Det betød nok også en del, at vi til konfirmanderne sagde: "Du må tage lige så mange familiemedlemmer med, som du vil". Men så kunne der højst være 16 konfirmander pr. gang. Derfor holdtes konfirmander i flere uger i træk, også om lørdagen. Det gik jo ikke an, at der ikke var nogen almindelige søndagsgudstjenester til f. eks. dåb.

Konfirmandundervisning for distriktets børn foregik også i selve kirkerummet. Forældremøder ligeledes.

Så længe den lille Sthens kirke og Domkirken begge hørte til samme sogn, var der jo frit valg mellem de to kirker. Man kunne således godt gå til præst i vandrekirken og blive konfirmeret i Domkirken. Men et meget godt tegn på, at den lille kirke var "ved at få fat i folk" var den dag, da en familie efter et forældremøde skulle vælge, hvor deres dreng så skulle konfirmeres. Drengen ville blive i Sthens kirke. Forældrene ikke. Et af mine gode minder fra dén tid er erindringen om moderen, der indtrængende sagde: "Ja men Jens, Domkirken er da også pæn!" Fra den dag følte jeg mig sikker på, at den nye kirke ville blive accepteret.

Med glæde tænker jeg tilbage på de gange, hvor et tæt pakket kirkerum betød, at vi for at få luft måtte lukke dørene op foran alteret. Så kunne man se lige over græsset til Rønnebær Allé. De dage tog kirkeværge Torben Dahl Nielsen en stol og satte sig uden for kirkedøren op ad væggen. Han fortalte ofte om, hvordan folk, der kom cyklende ad Rønnebær Allé, var ved at vride halsen af led for at se; og de sagde: "Næh, se bare, kirken er propfuld!"

Mange slags frivillige medarbejdere, til børneklub, til korsang, til kaffebrygning osv. betød, at kirkens tilknytning ude i sognet voksede, og det følte helt naturligt,

Kirkeminister Elsebeth Koch Petersen deltog i indvielsen af Sthens Kirke. Her hilser hun på biskop Johannes Johansen.

Fra indvielsen af Sthens Kirke. I forgrunden til højre ses daværende minister Erling Jensen med frue og Helsingørs borgmester Knud Axelsen.

da Sthens sogn fra 1. søndag i advent 1977 blev udskilt med eget menighedsråd og egen kirkekasse osv. Man skulle også til at vælge egen præst, kordegn osv. Den første formand for menighedsrådet blev ingeniør P.J. Bayer.

Fra starten i 1976 var det domkirkens præster, som også passede "den lille nye". Domprovst Johannes Johansen, pastor Knud Andersen og jeg prædikede på skift. En dag bekendtgjorde Johannes Johansen om næste søndags prædikant: "Jeg véd ikke rigtigt, hvem

der kommer, men det bliver én af os tre musketerer."

Domsognet skulle jo fortsat passes, men det var blevet bestemt, at man ikke i Domsognet ville vælge præst for Sthens sogn. Det skulle det nye sogn selv have mulighed for. Derfor fortsatte vi tre præster endnu en tid efter menighedsrådsvalget med at prædike også i Sthens kirke.

Siden besluttede Sthens sogns menighedsråd at bede mig om at blive sognets første sognepræst, og da spørgsmålet om præstebolig var løst, holdt jeg i 1979 op med

tillige at være præst ved Domkirken. Dermed var sognet blevet "helt sit eget".

Da kirketjeneren kom og skulle ringe en morgen, var klokken simpelthen væk. Det vakte stor opmærksomhed. Først ventede jeg, at folk ville sige: "Nåh præst, de har nok stjålet din kirkeklokke!". Sådan gik det ikke. Folk sagde: "De har stjålet vores kirkeklokke!" Der var almindelig vrede i sognet. Et billede af klokken kom på forsiden af politiets blad over tyvekoster. Aviser skrev om det. Langt oppe fra Sverrig ringede en præst og sagde: "I må gerne låne en klokke af os". Den katolske kirke i Helsingør tilbød det samme. Det har slet ikke været sjovt at være tyveknægt og have kirkeklokken liggende i cykelskuret, eller hvor det nu var. En aften en tid efter ringede en ukendt mand til Domprovsten og sagde "HVIS nu I lader være med at blande politiet ind i det, så kan jeg måske fortælle, hvor klokken er!" Sådan gik det til, at klokken næste morgen kunne hentes et aftalt sted. For os, der var medarbejdere i Sthens sogn var det bedste ikke alene, at klokken kom tilbage, men at folk sagde vores klokke! Men da klokken blev hængt op på sin plads igen, så blev den svejset fast!

Sthens kirke har helt fra den første begyndelse haft sit eget kirkeblad. Jeg mener, at det har hjulpet til med at fremme fornemmelsen for at høre til netop i denne kirke. I begyndelsen var det meget beskedent, senere bedre. Vi var på vej mod en sognebevidsthed. Det viste sig, som Kirkefondet, der udlejede kirken, også havde sagt, at sådan en lille vandrekirke næsten samler sin egen menighed.

Helt fra begyndelsen var det nye menighedsråd bevidst om, at målet var at bygge en ny "rigtig" kirke i Sthens sogn. Der var en enkelt gang tilløb til protester og avisskriveri, men det døde hurtigt ud, da tidligere minister Erling Jensen, som hørte til i sognet, erklærede, at selvfølgelig skulle man have en kirke, ganske ligesom man jo byggede bibliotek, svømmehal og børnehaver. Det har nok også hjulpet, at det kneb med pladsen i Vandrekirken. Noget af det bedste, man kan sige om en kirkebygning er nok, at den bliver slidt godt.

Både mine og mange andres erfaringer er, at dét at bygge en ny kirke giver mange muligheder, men også mange muligheder for uenighed og debat! I nogle sogne har det ført næsten til randen af krig. Derfor var der

i det nye menighedsråd enighed om at gøre alt for at finde vej sammen. Studieture, mange foredrag, besøg af fagfolk og arkitekter og kunstnere til sognemøder og til studieaftener og mange møder førte efterhånden til en fælles holdning.

Derefter kunne Menighedsrådet indbyde fire arkitekter til konkurrence. Arkitekt Gert Ingemann fra Tegnestuen "Møllen" vandt konkurrencen. I næste runde blev tilsvarende tre kunstnere indbudt til at udsmykke det nu udvalgte projekt. Billedhuggeren Erik Heides forslag blev af et enigt menighedsråd udvalgt. Det er hans kunstværker, som nu præger kirkerum og forplads i Sthens kirke.

Det lykkedes at fastholde forståelse og godt samarbejde om byggeopgaven, naturligvis efter megen debat. Dette er både en grund til taknemlighed, og det var også et vigtigt grundlag for det videre arbejde i den nye kirke, som blev indviet 1. søndag i advent 1983.

Den lille kirke vandrede så videre efter sin bestemmelse. Den blev flyttet til Engholm sogn i Allerød. Efter også der at have været midlertidig kirke, blev den flyttet over på den anden side af gaden som hjemsted for sognets FDF-kreds.

I denne bog er der nok andre til at fortælle om kirkerummet og dets udsmykning, men nogle af delene har haft en særlig betydning for mig: Blandt andet kirkeskibet, der har form nærmest som en færøsk robåd med 12 årer, en for hver af Jesu apostle. Da Erik Heide fremviste sit forslag, sagde jeg lidt tøvende: "Jo, men der var det med Judas, som forråbte Jesus". Erik Heide havde nok ventet denne indvending, for han svarede lige med det samme: "Det var Vor Herre, som valgte dem alle tolv!"

I dag er der nok ikke mange, som véd det, men i robåden, oppe mellem de 12 årer, ligger der en ekstra åre. Den blev støbt som reserve, hvis nu én skulle knække på vejen. Men jeg holder af at tænke på, at der er plads til den, som vil være med at trække i årerne på det skib, hvor Jesus selv er styrmanden.

Bag alteret i den nuværende Sthens kirke ser man kirkens grundstene. Inde bagved stenene - i et lufttæt blyrør - er der et dokument, som fortæller om, hvornår og hvorfor denne kirke blev bygget. Man kan nok spekulere over, hvad mennesker engang om måske 700 år

vil mene, når de læser dette dokument. Det fortæller om begyndelsen, hvor dele af Domsognet og dele af Egebæksvang sogn blev til Sthens sogn.. De tre meget store mursten er ”munkesten” af den slags, man i middelalderen byggede kirker og klostre af. De er hentet fra Sct. Olai kirke, Helsingør Domkirke, men de mindre, mere almindelige sten, er fra Egebæksvang kirke. De blev indmuret dér den 27. marts 1983.

Det helt særlige for mig ved disse grundsten er, at de ligger så skævt. De blev indmuret af biskoppen, domprovsten, menighedsrådsformanden for Egebæksvang sogn og formanden for Sthens sogn samt af en af det nye sogns frivillige medarbejdere. Kirkens professionelle murere så betænkelige ud, da disse grundsten kom til at ligge sådan. Men kirkeværgen Torben Dahl Nielsen holdt helt rigtigt fast ved, at som de var lagt, skulle de blive liggende. Han vogtede over dem til mørtelen var stivnet. Der er en dejlig tanke i, at en kirke ikke bygges af og for specialister, men af og for mennesker, så skævt

Trædestenen ved prædikestolen med citatet fra Bibelens sidste side "Ikke lægge til... Ikke trække fra".

vi nu ellers kommer til det i livet. Og dog er kirken et Guds hus.

Den lille vandrekirke blev i 7½ år brugt som start for Sthens sogn. Da biskoppen indviede den nuværende kirke 1. søndag i advent 1983, faldt det i min lod at skulle holde den første prædiken i den nye kirke. Da jeg skulle træde op på prædikestolen for første gang, kom jeg til at se rigtigt på det trappetrin, som er lavet til præsten. I det trin er indhugget nogle ord, som stammer fra bibelens sidste side; det er en formaning om at videregive evangeliet. Der står: "IKKE LÆGGE TIL – IKKE TRÆKKE FRA".

Rundt i danske kirker står dette på latin en del steder. Menighedsrådet og jeg valgte – sammen med kunstner og arkitekt at skrive det på almindeligt, klart dansk.

Det er mit håb, at denne tanke må gælde for alt arbejde i Sthens kirke i fremtid og nutid: "IKKE LÆGGE TIL – IKKE TRÆKKE FRA".

Grundstenene blev indmuret skævt og de fik lov til at blive liggende som symbol på at de var lagt af almindelige mennesker og ikke af specialister.

Kirkens udsmykning

Af Bent Jørgensen og Jørgen Bayer

Det store lyse kirkerum, hvor arkitekt Gert Ingemann havde ladet byggematerialerne "tale" i deres eget sprog, stillede helt specielle krav til en udsmykning og en møblering, der var lige så ægte og naturlig.

Det blev kunstneren Erik Heide, der fik overdraget udsmykningsopgaven, som han har løst på en måde, så alt fremstår på én gang enkelt, fyldt med symboler og meget smukt.

Altervægsumsmykningen eller altertavlen fanger øjet med det samme, når man træder ind i kirkerummet. Den er placeret centralt på væggen for at understrege kirkerummets retning og hele udformning. Motivet er den opstandne Jesus, og Erik Heide beskriver selv sine tanker bag:

Altertavlen med den opstandne Kristus står som det centrale i kirkerummets udsmykning.

"Motivet er knyttet til ordene i trosbekendelsen "Pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Guds Faders den almægtiges højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde"- altså den sejrende Kristus - derfor mand og kors i samme stykke.

Alterbordet foran er udført i granit og murværk. Bordpladen er en stor granitsten i en farve, der matcher klinkerne i kirkegulvet. Alterbordet er placeret således, at menigheden slår kreds om bordet på alle sider ved altergangen for at understrege, at det er et bord, hvortil man kan komme fra alle sider - fra alle verdenshjørner".

Bag bordet nær kirkens bagvæg er der placeret to lys, alterlysestagerne, hvis sokler bærer symbolerne for brød og vin.

Der er således frit udsyn over bordet fra alle sider, og præsten kan stå på begge sider af alterbordet. På bordets sider er der hugget et lavt relief - en bølgende bevægelse som vinden gennem en kornmark - symbolet på Helligånden.

Når bordet dækkes ved altergang bør det - efter Erik Heides mening - være med en hvid, stivet hørdug, der understreger enkeltheden.

Alterskranken er udført som en let jernkonstruktion, der kan fjernes efter behov.

Kirkens døbefont er hugget i en af de store sten, der kom frem ved udgravningen til kirken. Stenen er placeret på en muret sokkel. I stenens hulhed kan man se en

vældig udhugget hånd symboliserende Gudfader.

På døbefontens side er hugget et relief forestillende en fisk. Det græske ord for fisk er: ICHTHYS, som danner forbogstaverne til sætningen Jesus Kristus Guds Søn og Frelser.

Over døbefonten svæver ”dåbsduen” - symbolet på Helligånden. Duen er udført i støbejern.

De tre symboler, Faderen, Sønnen og Helligånden er de navne, vi døbes i ved dåben. Dåbsvandet fra døbefonten bliver efter gammel skik ledt ud i jorden på kirkens grund.

Prædikestolen består af en trædesten - en symbolsk klippe, hvorfra evangeliets ord lyder - samt en mur. I muren er indmuret fire sten med de fire evangelisters symboler, vingemennesket for Mattæus, løven for Markus, oxen for Lukas og ørnen for Johannes. Evangelisternes sten er ligeledes natursten, som blev fundet under byggeriet. På trædestenen op til prædikestolen er der en symbolsk formaning til præsten - nemlig ordene "ikke lægge til - ikke trække fra" - hentet fra Johannes Åbenbaring på allersidste side i Bibelen.

Traditionen tro har danske kirker et kirkeskib - og det gælder naturligvis også Sthens Kirke, hvor kirkeskibet er en robåd med tolv årer. Flere af apostlene var fiskere på Genesaret Sø. Tallet tolv symboliserer Jesu apostle, og der var lidt diskussion om, hvorvidt man skulle nøjes med elleve årer for at udelade forræderen Judas.

Selve møblementet i kirken er løse kirkestole, der kan flyttes efter behov. Det gør udnyttelsen af kirkerummet meget fleksibel, mens alterbordet, døbefonten og prædikestolen vil stå urokkeligt i deres tunge materialer, fremhæver Erik Heide.

Han understreger også, at alle farverne i kirkerummet bør indskrænke sig til de farver, som materialerne har i sig selv - hvidkalkede vægge, rødt teglstensgulv, ludbehandlet træværk - også på stolene - samt støbejern og stene med deres naturlige farver.

Det færdige resultat fremtræder smukt, stærkt, imødekommende og dog højtideligt, som det passer sig til en kirke.

Regulæ Vita

*Når du vilst tale da acta vel det
Hvad folk du hafver at tale med
dereffter maat du din Tale skicke*

Hans Christensen Sthen:
"Fra en liden Vandrebog"

En sognekirke er - uanset alder - også en bryllupskirke, og menighedsrådet har gerne villet understrege vielsens festlige karakter. Derfor har kirken fået lavet et specielt brudetæppe fremstillet af kunstneren Vibeke Gregers. Brudetæppets titel er "Tro, håb og kærlighed". Troens hvide farve er repræsenteret, og det samme er håbets grønne. Men størst af alt er kærligheden, og derfor er kærlighedens røde farve også dominerende i tæppet.

I våbenhuset hænger et vævet tæppe skænket af håndværkerne til kirkens indvielse og vævet af væver Vibeke Gregers.

Titlen på tæppet er:

"Himmel over hav og jord" .

Vibeke Gregers var én af de fire kunstnere, som deltog i konkurrencen om kirkens udsmykning.

En helt speciel del af udsmykningen i Sthens Kirke - og som ikke er udført af kunstneren Erik Heide - er lysgloben, der er meget brugt både ved sørgelige og glædelige begivenheder. Globen er fremstillet af den nu afdøde kunstner Hans Jakob Nielsen. Han var pensioneret smedemester og havde værksted på værftet. Han udstillede jernskulpturer på en af kirkens åbne udstillinger, og i den forbindelse blev det besluttet at bestille en lysglobe hos ham.

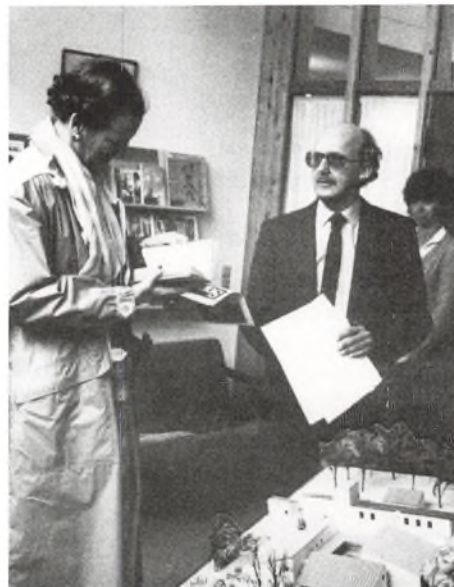
På den store sten foran kirken er der indhugget de tre symboler for Tro, Håb og Kærlighed. Da kunstneren Erik Heide sad og huggede dem ud i stenen, blev han spurgt, hvorfor de ikke var lige store. Uden at se op svarede han "Størst af dem er Kærligheden" og huggede videre.

To gange dronningebesøg

Dronning Margrethe har besøgt Sthens Kirke ved to lejligheder. Første gang var i vandrekirkens tid, hvor menighedsrådets formand Jørgen Bayer blandt andet kunne vise majestæten en model af den kommende "rigtige" Sthens Kirke. Han fortalte videre, at der ikke var udgivet en bog om Sthens vandrekirke, men at Sthen havde skrevet "En Liden Vandrebog", som dronningen fik overrakt et eksemplar af.

I 1986 var dronning Margrethe igen på besøg i Sthens Kirke, hvor hun med interesse studerede Erik Heides udsmykning af kirkerummet.

En unik kirke – og så alligevel

Af Kristen Skriver Frandsen

Jeg var sognepræst fra 1. juli 1989 til 1. marts 2006 i Sthens Kirke. Da man festede i anledning af min tiltrædelse, ledte kordegnen Herdis Frøik (senere Herdis Thorsen) med det, jeg senere skulle forstå var vanlig myndig hånd, en lang række mennesker frem, hver med en rose. Det var de mange arbejdsgrene, som bød sognets nye præst velkommen. Der faldt også nogle vitser om roser med og uden torne.

Det var meget betegnende for kirken, at en hel række forskellige grupper kunne tage mod den nye præst. Der var aktiviteter, som med tiden forsvandt eller blev til noget andet. Ringerlaug og fredagsfamilie. FDF har været der alle årene. Forskellige former for KFUM- og K arbejde, TenSing var med til at præge kirken nogle af årene. Seniorklub, strikkeklub m. m. Kunstforeningen blev senere til. Præsterne satte også selv ting i værk: Prædikenværksted eller litteraturstudiekreds. Ligeftrem international opmærksomhed - i hvert fald på internettet – fik de Interaktive Gudstjenester. Det var gudstjenester, som alle kunne være med til at præge med salmevalg, og overvejelser til prædikenen – og man kunne følge processen på internettet.

Det blev til et samarbejde med Vestervang Kirke og Glostrup Kirke – og i princippet stod det åbent for alle der ville være med. Interessen var dog for lille til at jeg, som stod for webmaster-delen, syntes at det skulle fortsætte – men idéen er stadig god, og skal nok poppe op igen i en eller anden form. Mannakornsgudstjenesterne lagde også op til interaktivitet. Ved kaffen efter den ene gudstjeneste trak man et ”mannakorn” – en sætning fra bibelen – og så talte man om, hvordan det skulle forstås – og sætningen og overvejelserne blev så grundlag for, hvordan jeg byggede den følgende gudstjeneste op og for den prædiken, jeg holdt – dernæst nyt mannakorn, samtale osv. En lille skare holdt trofast ved.

Forskellige andre former for gudstjenester fik plads: Bønner og pasta-gudstjeneste i samarbejde med Vestervang Kirke og Taizé-gudstjenester eller også kaldet meditative gudstjenester. I begyndelsen var der tale

Kristen Skriver Frandsen.

om et samarbejde med Vestervang og Sct. Mariæ kirke, senere i Sthens kirke alene. Også her var der tale om en trofast skare – og gudstjenesterne havde et opland langt større end sognet. Der skal en nøje gennemgang af årenes kirkeblade til for at få en fuldstændig fortegnelse over alle aktiviteterne. Babysalmesang var en af de ting, vi ikke fik taget hul på i min præstetid!

Sthens kirke er naturligvis unik! Men samtidig er dens historie jo også typisk for meget af det kirkeliv, som voksede frem i den korte periode fra midten af 60'erne til frem i 80'erne, hvor der blevet bygget allerflest kirker i Danmark siden 1100-tallet. Kirker, som skød op i de nye udkantskvarterer om de gamle bycentre, og som ofte blev båret af unge familier med stor entusiasme. Men som så også nu er nået til at blive lidt gamle sammen med ildsjælene, der havde formet dem. Så når en sådan kirke fejrer 25 års jubilæum, så er pionererne jo ofte nået til pensionen +/- nogle år. Og pionerernes børn flyttet langt hjemmefra.

Det betyder jo også, at en del af de 17 år jeg var præst i sognet faldt sammen med den proces, det er at få den første tids visioner til stadig at leve, samtidig med at kirke og menighed blev mere ”satte”. Tidligt i forhold til så mange andre steder var menighedsrådet ude med at arbejde på at få en defineret vision om, hvordan man skulle være kirke, og var på den måde inde på den vej, der nu afstikkes fra kirkeministeriet gennem betænk -

ninger og vejledninger: At menighedsrådet ikke blot er ansvarlige for de fysiske rammer, men, i samarbejde med præsterne, i allerhøjeste grad også ansvarlige for at der afsættes ressourcer og afstikkes mulige linier for det kirkelige liv. I tilbageblik syntes det jo i høj grad at lykkes. I virkeligheden var der ikke mange ideer, som forblev uprøvede! Sthens sogn var også stærkt engageret i at stå bag et provstisamarbejde om en skolekirketjeneste. Her fulgte jeg selv måske ikke strømmen, men fastholdt et tydeligt lokalt tilbud til sognets to skoler – den form, jeg selv havde været med til tidligere at arbejde på at udvikle også på provstiniveau. Men sogn og menighedsråd viste i hvert fald vilje til et egentligt forpligtende økonomisk samarbejde om sagen.

Skiftende menighedsråd har – uanset at man måske med en vis ret kunne tale om to fløje – i praksis altid kunnet arbejde sammen om selve sagen. Måske kan man samle den fælles drivkraft under overskriften ”vilje til kommunikation.” Derfor lagde man vægt på kirkebladet, at det havde en form og et indhold, som nåede ud – og man satte fx karakteristisk nok på et tidligt tidspunkt kræfter ind på en lokal marketingsundersøgelse af brugen af det. Man bifaldt også at jeg brugte præstetid på at udvikle IT-siden af kirkens kommunikation. Sthens Kirke var blandt de første med egen hjemmeside – og karakteristisk for kirken var der så en frivillig, der sprang til og forbedrede det tekniske og layouten til professionelt niveau – Claus Bøye, optiker og så selvlært IT-programmør. Og et af de første år, Kristeligt Dagblad lavede den nu helt faste konkurrence om Danmarks bedste, kirkelige hjemmeside blev Sthens Kirkes nr. to dels på grund af dens gode funktionalitet dels på grund af det egentlige, forkyndende/informerende interaktive materiale, som lå på siden. Menigheden bar da vist nok også over med at jeg med erfaringerne fra Sthens Kirke nogle år var ret aktiv bag arbejdet med folkekirkens profil på nettet folkekirken.dk.

Men også i forholdet til de relativt mange fremmede, muslimske, medborgere i sognet var der en udtalt vilje til kontakt og kommunikation. Og som i flere sammenhænge i kirken var præsterne ikke nødvendigvis hverken hoved- eller drivkraft bag. Jeg har altid været glad for den gode kontakt med muslimerne i sognet dér hvor jeg oplevede den stærkest: i skolesammenhæng. Det var godt

at have sit religiøse bagland i orden, når man i Helsingør Syd stillede op til valg til skolebestyrelsen: I hvert fald var muslimerne og præsten de helt store stemmeslugere. Uden at det på nogen måde betød religionskrig. I kirken gjorde frivillige medarbejdere en stor indsats for at få sat den årlige multietniske festival i værk. Og det var ikke fra menighedsråd, præster og frivillige ved kirken der lød protester mod bygningen af et islamisk kulturcenter lige vis-a-vis kirken.

Jeg husker samarbejdet med frivillige og kirkens personale som sjovt og båret af fagligt engagement. Det var altid hyggeligt at slå sig ned i kirketjenerkøkkenet eller på kordegnekontoret. Var der ingen torne på roserne? Jeg véd ikke om jeg havde åndelige havehandsker på, men jeg mærkede dem ikke meget. Jo, kirken betrødte i forsøget på at løse konflikter også nye stier, som nu er ganske banale. Man inddrog konsulenter i forsøget på at analysere problemer og finde løsninger. Men som en af skiftende kontaktpersoner udtrykte det: ”Hvor der er stærke personligheder, er der også stærke følelser og meninger” – og det kan konsulenter ikke altid lave meget om på.

Først og sidst er det vel det, jeg allermest har med mig: erindringen om et samarbejde og samvær med en række stærke personer, med stort engagement i kirkens liv og vækst.

Altartavlerne fra vandrerkirken har titlen: "Han kom selv hen til dem og fulgtes med dem". Billederne hænger i dag på bagvæggen i kirkerummet som en hilsen på vej ud.

Kirken den er et aktivt hus - bygget af levende stene

Af sognepræst Kirsten Knutzen

Første gang jeg trådte ind i kirkerummet blev jeg begejstret for dette meget enkle nærmest asketiske rum. Jeg tænkte ved mig selv, at modsætningen mellem dette kirkerum og Peterskirken i Rom var gigantisk. Jeg oplevede Sthens kirke som noget utrolig protestantisk og samtidig meget nordisk. Lyset vældede ind af vinduerne og legede med guldets i Kristi krone, som på en og samme gang i sin arkitektur udstrålede både nederlag og sejr. Da jeg senere blev ansat som præst i Sthens kirke og for første gang besteg prædikestolen, opdagede jeg, at der på trinene op til prædikestolen stod: "Ikke lægge til -- ikke trække fra". Budskabet er meget nøgternt: Hold dig til sandheden, når du skal udlægge evangeliet. Jeg ved ikke om arkitekten, Gert Ingemann, har tænkt på billedforbudet i Det Gamle Testamente, da han sammen med det daværende menighedsråd udsmykkede kirken, men resultatet er, at det er nemmere at koncentrere sig om prædikenen, om ordet, som Grundtvig ville sige, når blikket ikke ustandselig udfordres af englebasser og myldrende djævl.

Udtrykket i Grundtvigs salme: "Kirken den er et gammelt hus", kan i Sthens kirke erstattes med: "Kirken den er et aktivt hus bygget af levende stene". I modsætning til kirkerummets strengt minimalistiske stil signalerer våbenhuset hygge, det byder een velkommen. Mens mange i andre kirker må forlade søndagsgudstjenesten efter at have trykket præsten i hånden og hørt de velkendte ord: "Fortsat god søndag", kan vi i Sthens kirke supplere gudstjenesten med en snak, nærvær og en kop kaffe, fordi kirke og sognegård går ud i ét. Søndagen kan for mennesker, der er alene, føles som ugens længste dag, og derfor er kirkekaffen en mulighed for at træffe nye mennesker. Ugen igennem summer huset af liv; der er klubaktiviteter, foredrag og filmaftener, og naturligvis bryllupper, begravelser samt særgudstjenester for skoler, konfirmander, børnehavebørn og vuggestuebørn.

Sthens kirkes første sognepræst, Palle Højland, var præcis den mand det nystartede sogn havde brug for. Han havde karisma (ja undskyld analogien), han var en

Kirsten Knutzen.

menneskefisker, han forstod at engagere mennesker til det frivillige kirkelige arbejde. Han var en god lytter, super pædagogisk når han skulle formidle sine ideer, og han var tilstede i alt, hvad der rørte sig i Sthens sogn. Når han stod i kirkedøren og fik øje på en kirkegænger, havde han evnen til at signalere, at det var præcis den person, han savnede og stod og ventede på. Han var de gamle damers helt. På plejehjemmet Poppelgården var alle beboerne vilde med Palle Højland, og det var en stor skuffelse for mig, da jeg skulle afholde min første gudstjeneste på plejehjemmet, at de kun ville have "Ham selv". Palle Højland var en ener og en ildsjæl.

De fleste mennesker har en trang til at romantisere fortiden: "De gode gamle dage". Vi kender alle til, hvordan sommeren var fyldt med lange solskinsdage og badetemperaturer på 20 grader og vinteren med sne og store kælkebakker; mens realiteten var, at vi ofte om sommeren vendte ludo brikkerne mens regnen trom-

Regulæ Vitæ

**Holt Gud for Øyen kannem elske og frycte
Bevar din ære og gode rycte**

Hans Christensen Sthen:
"Fra en liden Vandrebog"

mede på taget, og vi om vinteren konstant var forkølede på grund af det fugtige vejr. Sådan er manges hukommelse også, når de omtaler Sthens kirke. Jeg har ofte siddet til et menighedsrådsmøde, hvor et medlem har prøvet at fortælle nytilkomne, hvor fyldt Sthens kirke var om søndagen ”i de gode gamle dage”, og hvor mange frivillige medarbejdere man havde dengang. Jeg har ofte tænkt ved mig selv, at nu tager de vist munden lidt for fuld, men i skrivende stund kan jeg nikke genkendende til følelsen. Når jeg engang går på pension, vil jeg sikkert også sige: Sthens kirke er et aktivt hus, hvor der kommer mange til gudstjeneste, og der er fin deltagelse i de forskellige arrangementer. Og på bundlinjen står naturligvis, at Sthens kirke er et sted der ”rykker” for såvel præst som menighed og menighedsråd.

Såfremt jeg skal give mit bud på Sthens kirkes fremtid, må jeg danne mig et billede af, hvilke værdier og tanker vi som mennesker vil blive optaget af. I dag er tiden på mange måder en individualistisk tid og måske på mange måder også pietistisk. På det individualistiske plan er vi optaget af os selv og vores eget velbefindende; vi dyrker mere at gå i fitnesscenter end at gå til holdspport. De færreste af os er medlemmer af foreninger. Vi er primært optaget af vor nærmeste familie og venner. Et klip i TV viste fornylig, at de færreste tager i sommerhus (et lejet eller eget) for at sidde i strandkanten og slå smut og læse bøger. Man vælger aktiv ferieform i stedet og ofte går rejsen til en helt anden verdensdel. En del af de interviewede udtrykte endda, at de nok trængte til en ekstra ferie, når de kom hjem fra den store udenlandsrejse. Midt i dette jag efter ”events” melder trangen sig hos nogle til at gå deres egen trosvandring. Jeg forestiller mig at atriumgården i Sthens kirke, som leder tankerne hen på gamle kloster gange, kunne danne udgangspunkt for sådanne vandringer. Ligesom man på nettet kan finde en skriftestol, tror jeg at fremtidens kirke skal give mere rum til personlig sjælesorg. Det er ikke kun i forbindelse med dødsfald, at mennesker har brug for en samtale, hvor ens cpr nummer ikke bliver registreret, men i allerhøjeste grad også i dagligdagen. Jeg kunne forestille mig, at man netop i forbindelse med de sjælesørgelige samtaler kunne gøre brug af kirkens lysglobe til at få formidlet nogle uforløste følelser.

Samtidig med at mange bliver skilt, er der en modre-

aktion, hvor man gør alt for at dyrke og værne om familien. Det kunne for mig at se føre til, at man fra kirkens side satte mere fokus på familien. Man kunne måske skabe en liturgisk indramning af kobber-, sølv- guld- bryllupper? Man kunne måske også markere børnenes dåbsdag og officielt reklamere med kirkekaffe i forbindelse med begravelser, og måske for at være meget radikal tilbyde reception efter brylluppet? Vi kunne endvidere overveje om vi en gang om måneden skulle erstatte kirkekaffe med søndagsfrokost og bordbøn? I modsætning til mange andre kirker kan Sthens kirke rumme det hele:

Et rum til at grine - et rum til at græde
Et rum til at tale - et rum til at tie
i alt 22 værelser - 1500 kvadratmeter

Det gode liv begynder med en kirke, hvor der er plads nok. Jeg tror også, at Sthens kirke i fremtiden vil være et aktivt hus bygget af ”levende stene”.

Man kan ikke være præst alene

Af sognepræst Peter Fagerlund

Når man skal ansættes som sognepræst er processen kompliceret. Der er tradition for, at man taler med provst, præst og menighedsrådsformand og besøger kirken, før man søger stillingen. Herefter sendes ansøgningen, som forhåbentlig fører til en prøveprædiken med efterfølgende samtale.

1. januar 2007 kunne jeg omsider tiltræde embedet som sognepræst ved Sthens Kirke. Ved kirken var der festgudstjeneste, hvor domprovsten indsatte mig i embedet.

Det stod klart for mig fra starten, at jeg var kommet til et sogn, som på alle måder levede op til mine drømme.

Sognet er fuldt af liv. Der er adskillige aktiviteter i kirkens lokaler og god opbakning til gudstjenesterne.

I Kirsten Knutzen har jeg fået en dygtig kollega, som gerne giver ud af sine mange erfaringer. I mange sogne ansætter man to vidt forskellige præster i den tro, at de så bedre kan supplere hinanden. Det har man ikke gjort her. Kirsten og jeg svinger godt sammen, og det er uden tvivl et bedre udgangspunkt for et godt samarbejde.

Den gensidige respekt er stor, og der er altid en festlig tone, hvor Kirsten færdes.

Også i gruppen af Sthens Kirkes meget kompetente ansatte trives den respektfulde og muntre tone i et tæt samarbejde.

Sognet har et særdeles kompetent menighedsråd med medlemmer, som supplerer hinanden særdeles fint med mange forskellige kompetencer og interesser.

Under Lisbeth Bonos ledelse går det nuværende råd på særdeles sikker vis i lag med jobsamtaler, renoveringer af bygninger, regnskaber, madlavning, arbejde med børn og unge, systematisering af vores indre struktur i kirken og planlægning generelt. Desuden er der fra hele rådet en stor interesse for den kristne forkyndelse, hvilket kommer til udtryk gennem mange ideer og initiativer.

Der er mange mennesker i Sthens sogn. Ca. 6000 indbyggere i sognet er medlemmer af Den Danske Folkekirke. Desuden bor der mange, som ikke er med

Peter Fagerlund.

lemmer. Også denne gruppe har vi kontakt til - især via den voksende succes, Multietnisk Festival, som Lisbeth Bono står bag.

Det er umuligt at give en generel karakteristik af de mennesker, jeg i det daglige arbejde møder. Her er alle typer med vidt forskellige livshistorier. Derfor er der heller ingen grænser for hvilke opgaver, man som præst kan kaste sig ud i.

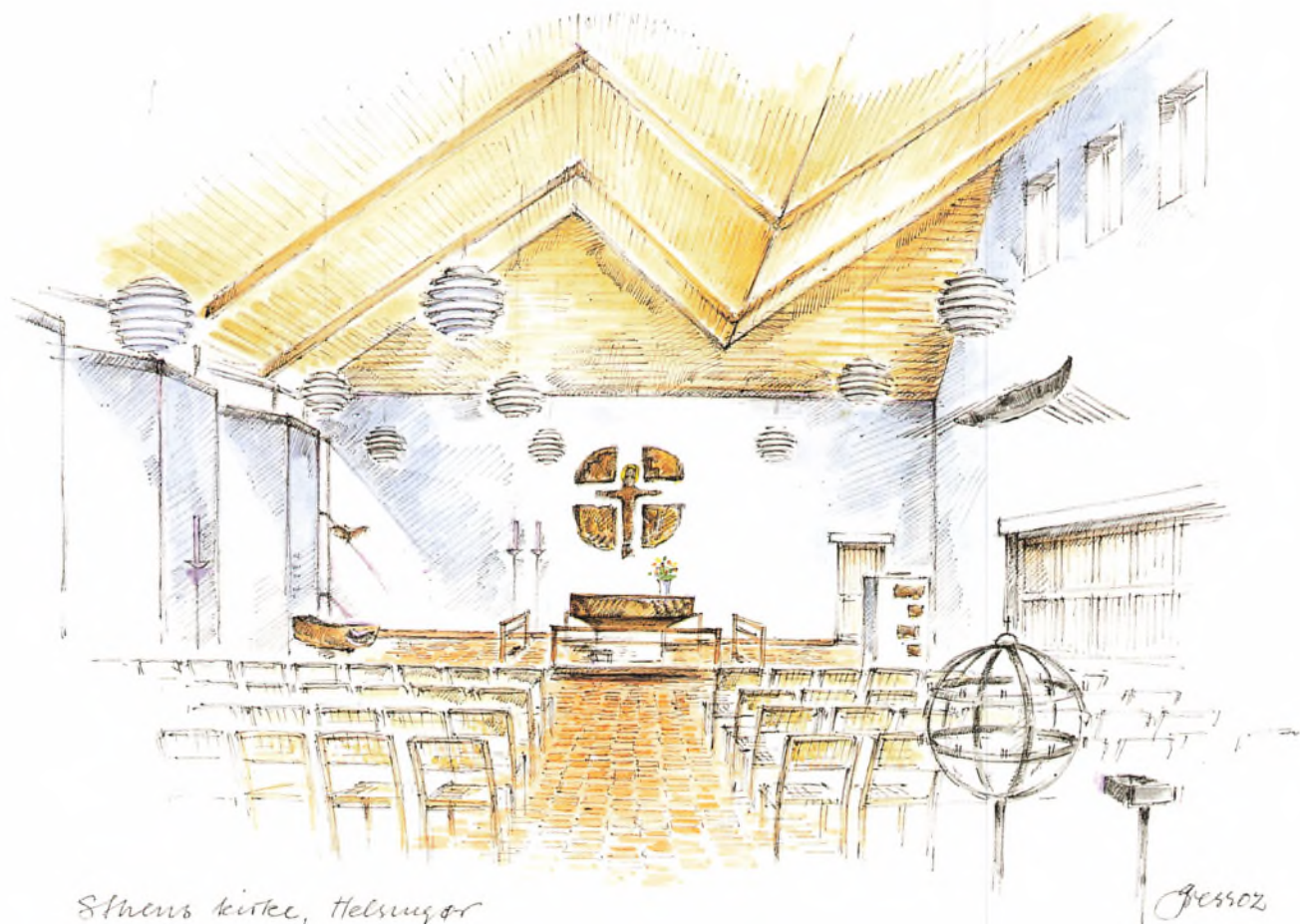
Jævnligt fremføres da også mange forskellige ønsker til, hvad vi præster skal engagere os i. Men til syvende og sidst, er det min overbevisning, at man som præst gør de ting bedst, som man selv brænder for.

Det helt centrale i arbejdet som præst er varetagelsen af gudstjenester.

Man omtaler gerne præster som de højkirkelige og de lavkirkelige. Førstnævnte lægger stor vægt på ritualerne og den kirkelige tradition. Sidstnævnte ønsker forandringer i gudstjenesten og inddrager gerne lægfolket heri.

Min holdning er, at hver ting må gælde til sin tid. Det er vigtigt, at menigheden føler et medansvar for gudstjenesten. Dette kan fremhæves ved at give folkekirkens medlemmer medansvar ved særlige gudstjenester. Samtidig er det vigtigt at fastholde respekten for traditionerne.

Gudstjenesteformen har rødder helt tilbage til

Sthens kirke, Helsingør

oldkirken, og det er vigtigt, at vi ikke kapper linen til denne tradition over.

Der skal ikke læsses for mange nye initiativer på højmessen. Men vi skal på den anden side heller ikke være bange for at eksperimentere med alternative gudstjenester. Det gør vi i Sthens Kirke i forbindelse med familiegudstjenester, særlige gudstjenester og konfirmationsgudstjenester.

Arbejdet med gudstjenester er en hovedhjørnen i præstearbejdet. Her mødes det levende og frie ord med traditionerne.

Som præst kan man ikke styre gudstjenesten. Man kan ikke målrette et budskab til menigheden. Dette er netop det helt særlige ved gudstjenesten. Hvad tilhørerne tager

med sig hjem, kan være vidt forskelligt fra person til person.

Jeg finder det også interessant at udvikle arbejdet med børn og unge.

Undervisning af konfirmander og minikonfirmander, familiegudstjenester, skole-kirke samarbejde, julearrangementer for børnehavebørn, besøg fra gymnasiet og samarbejde med FDF-erne er berigende opgaver, som fylder ganske meget i arbejdet. Alligevel vil vi gerne gøre endnu mere ved arbejdet med børn og unge, og det debatteres i øjeblikket, hvorledes det skal ske.

Der tales i disse år meget om, at vi skal have mere kirke for pengene, og at vi skal blive bedre til at sælge varen i Den Danske Folkekirke.

Jeg kan ikke indse, hvordan vi skal få mere kirke for pengene. Naturligvis er der altid steder, hvor vi kan spare penge, men grundlæggende er tanken om "mere kirke for pengene" forfejlet. Kirken er jo ikke en vare, der sælges. Kirken er samfundet af alle troende. Hvis vi begynder at tale om kirken som et firma, der skal levere en vare for små penge, så går vi helt fejl af kirkens opgave.

Kirken er Jesu Kristi samfund, hvor alle kan tage et medansvar. Det må vi holde fast i.

Vi befinder os i en tid, hvor der er stort fokus på effektivitet og besparelser. Hvis kirken kører med på denne bølge og lader tidens værdier diktere kirkesynet, mister vi vores integritet. Vi skal have modet til at gå imod tidens tendens til at se det enkelte menneske som en forbruger, der på alle måder skal serviceres.

Denne serviceånd kan måske nok skæppe i kirkekassen, men vi må spørge os selv, om et medlemskab af den Danske Folkekirke skal afhænge af kirkens serviceniveau og være et spørgsmål om lidt mere eller mindre i kirkeskat.

Kirken er et vigtigt stykke dansk kultur, som skal have opbakning, hvis den på længere sigt skal overleve. Dette er ikke en opgave, som kan løftes ved at sætte ansatte og frivillige til at løbe hurtigere.

Der skulle gerne være mulighed for at tage sig tid til samtale, omsorg og sjælesorg, selvom dette ikke er synligt eller effektivt.

Samtaler med mange forskellige mennesker fylder meget i arbejdet som præst, og det skulle det helst blive ved med. Det er umuligt at måle betydningen heraf.

Mange dystre scenarier angående Den Danske Folkekirkes fremtid ridser op i disse år. Når jeg ser det engagement, der findes i Sthens sogn, er jeg imidlertid fortrøstningsfuld.

Kristendommen har fortsat et stærkt tag i danskerne. Der er måske nok mange, som kun er i kontakt med kirken få gange i løbet af deres liv, men lige netop de gange, kan være uendeligt vigtige og præge deres videre færd.

På intet tidspunkt i historien har kirkerne været stuvende fulde af begejstrede tilhørere om søndagen. Kirkernes gennemslagskraft kan ikke måles på antallet af kirkegængere. For mange mennesker fylder kirken

meget i deres liv på andre måder. Nogle kommer til foredrag eller studiekredse, andre til klubaktiviteter eller ungdomsaktiviteter og atter andre oplever, at kirken kan være en positiv faktor i fest eller sorg.

Som præst står man midt i dette virvar af tilgange til kirken og må hele tiden minde sig selv om, at ens opgave til syvende og sidst er forkyndelsen af, at Jesus Kristus er Guds søn, som kom til verden for at vise os, at vi er Guds elskede børn, som han har store forventninger til.

Det er en uendelig vigtig opgave. Derfor kan den virke tyngende. Men jeg tænker gerne på den præst, jeg engang mødte, som fortalte, at hun efter en gudstjeneste, der ikke gik helt perfekt, gerne gik ud i våbenhuset og kiggede på tavlen med alle kirkens præster gennem tiderne.

"Nå ja", tænkte hun så. "Jeg er måske ikke alene om at bære den kristne kirke videre gennem historien. Det går nok alt sammen, når vi er så mange, der løfter opgaven sammen".

I Sthens Kirke har der ikke været mange præster endnu. Men alligevel kan jeg godt tænke noget lignende. Som præst står man ikke alene med den opgave at føre Kristi kirke videre. Vi er mange, som løfter opgaven sammen. Det er så sandelig tilfældet i Sthens sogn.

Musiklivet i Sthens Kirke 1976 - 1983

Af Dunja Lundberg – kirkens første organist, grundlægger og leder af kirkens frivillige kor

Som organist ved Sthens Kirke gennem otte år havde jeg den store glæde at skulle stå for det musikalske ved indvielsen af begge kirker, først af den lille vandrekirke den 25. april 1976 og siden af den blivende Sthens Kirke den 27. november 1983.

Min musikalske baggrund var følgende: Som 14-årig blev jeg ansat som sopran i Sct. Mariæ Kirkes kor i Helsingør. Efter nogle år blev jeg af kirkens daværende organist Svend Joensen opfordret til at tage en orgeluddannelse, noget som jeg senere i livet har været ham meget taknemmelig for. Jeg blev herefter fast organistvikar ved det dejlige Buxtehude-orgel i Sct. Mariæ og i Kronborg Slotskirke.

I 1976 blev jeg kontaktet af pastor Knud Andersen fra Helsingør Domkirke angående organiststillingen ved den kommende Sthens Kirke. Der var ikke budgetteret med et kirkekor eller med koncertarrangementer, hvilket i sig selv var en stor udfordring når man kom fra Sct. Mariæ Kirkes smukt klingende kor, som gennem årene havde medvirket ved en lang række koncerter.

Nu er kirkesangere et særligt folkefærd. De har glæden ved musikken, glæden ved Guds ord og ønsket om at få dette til at gå op i en højere enhed, tilfælles. Som kirkesanger har man musikalske venner overalt, og man træffer hinanden i mange forskellige koncertsammenhænge. Jeg var derfor ikke det mindste bekymret for muligheden for at grundlægge et kirkekor, hvilket fører frem til det essentielle: Sthens Kirkes frivillige kor. Der kan ikke siges nok om dette fremragende kirkekor. Og tror man, at ordet ”frivillig” betyder en flok glade syngende, lidt useriøse amatører, er intet mere forkert. Pionerånden tiltrak hurtigt kompetente kirkesangere som en magnet. Den første kirkesanger var min mor, Esther Lundberg, mangeårig erfaren sopran fra Sct. Mariæ Kirkes kor under kantor Lilly Lestrups og organist Svend Joensens ledelse.

På et tidspunkt skulle jeg synge solo ved en bisættelse i Egebæksvang Kirke og træffer dér tilfældigt en anden kirkesanger, Birgit Pedersen, et dynamisk og

Dunja Lundberg.

musikalsk menneske, som var interesseret i at synge i Sthens Kirke. Hun medtog sin musikalske familie, Jette, Janne, Philip og Hans, d.v.s. en sopran, to alter, en tenor og en bas - alle med erfaring fra andre kor. Det begyndte at tage form. Flere kom til: Ingelise Brønnum, Else og Charlotte Klit, Susanne Jensen - sopranner, Flemming Nielsen, kendt guldsmed i Helsingør - bas, hans hustru Ruth - alt, og Per Andersen - tenor. Dejlige stemmer - de fleste med korerfaring. Seriøse sangere, som det var en stor glæde at arbejde sammen med, en glæde, som fik en ekstra dimension i bevidstheden om, at vi senere sammen skulle indvie den nye Sthens Kirke og det nye Poul-Gerhard Andersen-orgel.

Samarbejdet med Domkirkens tre præster, som i begyndelsen passede den lille Sthens Kirke, var meget fint. ”Her kommer de tre musketerer”, sagde daværende domprovst Johannes Johansen altid med et smil på læben. Ved hver højmesse sluttede han sin bøn fra prædikestolen med disse smukke ord: ”Og lad os aldrig tage glæden fra noget menneske.”

I pastor Palle Højland fik Sthens Kirke en usædvanlig dynamisk præst, en igangsætter på alle områder, støttet af sin dygtige hustru Birthe. Vort samarbejde var enestående og han benyttede enhver lejlighed til at fortælle, hvor glad han var for koret. I forbindelse med vore koncerter sørgede han for plakater og annoncering.

En helt exceptionel opfindsomhed udviste han, da

vi udtrykte et stort ønske om at få et klaver til kirken. Han søgte Bikubens 125-års jubilæumsfond, og de var så venlige at donere 13.000 kroner til formålet. Det resterende beløb fik Palle Højland fremskaffet ved at udskrive aktier i klaveret på 100 kroner pr. stk., med ret til at lytte til det. Aktierne blev revet væk, og vi drog til storstaden og købte et nyt, dejligt instrument, som stadig bliver anvendt i kirken.

Vi følte altid en stor opbakning fra menighedsrådsformand Jørgen Bayer, fra menighedsrådet, fra kirkeværge Torben Dahl Nielsen, kirketjener Gurli Vang, kordegn Minna Frederiksen, pastor Agnethe Voldby og fra hele kirkens menighed.

Dygtige instrumentalister kom til. Pastor emeritus Niels Gammeltoft-Hansen prædikede ofte i Sthens Kirke, og derigennem lærte vi hans hustru, Helga Gammeltoft-Hansen, violinist, og søn Hans Gammeltoft-Hansen, fløjtenist, at kende - begge fremragende musikere. Lektor i musik ved Helsingør Gymnasium, Hilmar Vigand Nielsen, som i en periode sang i koret, spillede cello og viola da gamba. Sopranen Marianne Joensen,

datter af organist Svend Joensen, spillede blokfløjte. Desuden Elsebeth Perjesi og Ove Bentzen, violin, Carl Martin Sennels, bratsch, Jørn Gudnason, cello, Hans Rosenkilde Larsen, kontrabas, Susanne Jensen og Helge Lomholt, klarinet, for at nævne nogle af Helsingørs daværende meget aktive musikere.

Med hensyn til solosangere havde vi et fint samarbejde med bassen, kgl. operasanger Ove Mynderup, og med min bror, tenoren Skjold Lundberg, og desuden medvirkede flere at korets egne sangere i solistisk sammenhæng. Samarbejdet med dirigent Annie Munch og organist Ingolf Munch fra Hillerød Kirke var særdeles inspirerende. Musiklivet blomstrede og kirken var altid velbesøgt ved vore koncerter. Herudover blev vi også engageret uden for sognet, for eksempel afholdt vi koncert i Vestervang Kirke og adventskoncert i Præstevang Kirke i Hillerød.

Det krævede en del ekstra prøver, og man kan spørge sig, hvad der får kirkesangere til at møde tidligt til korprøve og højmesse hver søn- og helligdag hele året og til ekstraprøver om aftenen på frivillig basis. Den

Sthens Kirkes kor i vandrekirken.

Tre generationer ved grundstensnedlæggelsen. Sopran i kirkens frivillige kor - Esther Lundberg indmurer en af de fem sten, mens datteren Dunja Lundberg - organist og sopran ser til sammen med sønnen Christian, der senere blev ansat som bassanger i kirkens kor.

grundlæggende glæde ved musikken findes jo også i et lønnet kor. Men vi oplevede denne særlig pionerånd set i lyset af den kommende kirke og desuden kunne vi i den grad hygge os og have det sjovt sammen.

Stort set kunne man altid være Sthens Kirkes kor bekendt ved arrangementer uden for kirken, men der var absolut tilfælde, hvor vi gik over grænsen.

Vi var blevet bedt om at synge ved Bethedas 80 års jubilæumsfest, hvor domprovst F. Ahlmann Olesen skulle tale. Under kaffen gik en nydelig ældre dame rundt med en cigaræske af træ med låg og solgte gevinstlodder, og koret købte rigeligt med lodder. Det viste sig, at det var usædvanligt fine præmier, men direkte pinligt var det, at koret stort set vandt dem alle. Vi var jo gæster, men vi slæbte alt hjem, lige fra liggestole, parasoller og kaffemaskiner til ænder. Året efter blev vi igen engageret til at synge i Bethesda. Efter en vellykket koncert gik der under kaffen igen en nydelig dame rundt med en cigaræske. Belært af sidste års succes trak koret de store sedler op af pungen, damen så utroligt glad ud, da hun lagde de mange penge i cigaræsken. For sent opdagede vi, at der slet ikke var nogen lodder eller gevinster, men at det var en ren indsamling!

Unge og fattige studerende, som de var, forsøgte de sidste kormedlemmer for enden af bordet uden held at nå at gemme deres store pengesedler under bordet. Hele situationen udløste et rent grineflip, som var meget upassende. Tårene løb os ned ad kinderne, ja, vi fik næsten krampegråd.

Vi skulle afholde julekoncert ved Venstres julefest på Hotel Marienlyst, hvor der for øvrigt inden havde været et lotteri, hvor et kormedlem havde vundet anden. Vi stod på scenen og afsluttede julekoncerten med Prætorius' smukke "En rose så jeg skyde" a capella. Man kunne høre en knappenål falde til jorden. Her kommer en ældre dame, tager om mig (hun havde næsten tårer i øjnene, syntes jeg) og siger: "Hvor var det dejligt, ... at I vandt anden!" Da kunne jeg heller ikke være koret bekendt.

På den anden side må man sige, at intet uventet kunne slå koret ud. Jeg blev færdig som læge og blev ansat på kirurgisk afdeling på Helsingør Sygehus. Det gjorde det lidt mere kompliceret. For eksempel ankom jeg til et bryllup i kirken i sidste sekund, iført hvid kittel og hvide træsko, fordi daværende overkirurg Oluf Poulsen ved en galdeoperation bad mig om at "lukke såret."

Efter en anden operation, som var forsinket, måtte jeg undervejs på cykel fra sygehuset til en tjeneste i kirken

Birgit Pedersen ved klaveret, som blev købt for de udbudte aktier

tomle en bil for at nå frem i tide og ankom til kirken i en stor Wiibroe-lastbil med min cykel på ladet. Koret fortrak ikke en mine. De stod som faste støtter ved orgelet, som de havde tændt for, og der var slået op i koralbogen på første salme. Det var bare venner!

Der opstod flere gange lidt specielle situationer, hvis jeg på en vagt havde en patient, hvis liv ikke stod til at redde og havde haft samtaler med patientens familie i løbet af natten. To dage efter traf man så den samme familie i kirken ved patientens begravelse til deres forståeligt nok store forundring. I de tilfælde valgte jeg altid den smukkeste musik som præ- og postludium for dog at gøre noget. Når jeg kom direkte til højmessens efter en døgnvagt på sygehuset, havde Birgit suppe med til mig, og når mine små børn var med i kirken, fordi min mand havde sygehusvagt, blev de passet af elskelige mennesker i menigheden under højmessens.

Vi fulgte med spænding byggeriet af den nye Sthens Kirke fra grundstensnedlæggelsen, Palmesøndag den 27. marts 1983 til kirken stod færdigbygget. En arkitektonisk meget smuk kirke, hvor akustikken var sat i højsædet af kirkens arkitekt Gert Ingemann, og hvor det nye P.G. Andersen-orgel smukt faldt ind i det lyse kirkerum. Forventningens glæde blev til fulde indfriet, da vi ved en festgudstjeneste 1. søndag i advent, den

27. november 1983, indviede det nye orgel og den nye Sthens Kirke med udvidet kor og orkester. Aftenen inden havde vi holdt koncert i Scleroseforeningen. Bendt Gammeltoft-Hansen, organist i Svendborg, og biskop Johannes Johansen havde skrevet henholdsvis melodi og tekst til salmen "Æselkongen", specielt tilegnet Sthens Kirke ved indvielsen. Orgelet brusede sammen med kor og musikere, og sjældent har salmen "Vær velkommen Herrens år" lydt smukkere i en menighed.

Den første julekoncert i den nye Sthens Kirke, den 15. december 1983, blev selvfølgelig ganske særlig. Kirken var fyldt til sidste plads. Kor og musikere ydede deres allerbedste, og specielt var det mig en stor glæde at spille Johan J. Quantz' trio-sonate sammen med Helga Gammeltoft-Hansen og ombudsmand Hans Gammeltoft-Hansen.

Også forårskoncerten året efter, den 25. marts 1984, hvor koret og solisterne Ove Mynderup og Skjold Lundberg medvirkede, var en dejlig oplevelse. Senere på året blev kirkens nye organist Oddmund Opsjøn ansat. Som en naturlig udvikling kom der andre rammer for koret og flere af sangerne blev ansat ved andre kirker. Selv vendte jeg "hjem" til Sct. Mariæ Kirke som korsanger og organistvikar.

De otte år i Sthens Kirke glemmer jeg aldrig.

Sthens Kirkes Kor ved indvielsen af den nye Sthens Kirke 1. søndag i advent 1983

Dunja Lundberg ved orglet i den nye Sthens Kirke

Kirke og orgel

Af organist Oddmund Opsjøn

Jeg startede som organist i Sthens Kirke søndag den 17. juni 1984, hvor jeg spillede til den første højmesse i kirken. Den officielle tiltrædelse fandt sted søndag den 1. juli 1984 samtidig med sognepræst Kirsten Knutzens indsættelse ved domprovst Finn Ahlmann Olesen. Dette foregik et halvt år efter kirkens indvielse, og man hørte stadig megen snak om ”den lille kirke”, dvs. vandrekirken, der havde fungeret som sognekirke i 7 år, og sammenholdet – ”pionerånden” – fra den tid prægede stadigt kirkens liv og de mange engagerede frivillige, der var aktive i kirken, og sognepræst Palle Højland var den driftige leder af det meste, og den senere formands-veteran, Jørgen Bayer, stod for et alsidigt og engageret menighedsråd. Den meget kunstinteresserede og kreative kordegn Herdis Frøik (nu Thorsen), kom til kirken i september 1984, så vi blev på mange måder et ”pionérhold” i personalet ved den nye kirke.

Min forgænger, lægen og organisten Dunja Lundberg, havde startet et frivillig kor i kirken, et engageret kor, på et rimeligt niveau, der også forestod mange af kirkens koncerter. Blandt drivkræfterne i koret var Dunjas mor Esther, der også havde lagt grundsten til den nye kirke, og mange andre, der havde levet hele deres liv med sang og musik. Dette kor skulle jeg overtage ved min tiltrædelse. Det mest bemærkelsesværdige var, at man havde samlet så vidt forskellige mennesker, både aldersmæssigt, kirkeligt og socialt til at udgøre et kor. Eksempelvis var der nogle med ringe, eller få nodekundskaaber, mens andre kunne synge fra bladet. Dette kor – senere, efter min overtagelse, ofte suppleret med unge mennesker fra Helsingør Gymnasium – fungerede til 1995, da jeg måtte konstatere, at det frivillige initiativ fra vandrekirken var ebbet noget ud, og koret måtte vige til fordel for et mere standardiseret kor på 4 sangere med fast månedsløn. Blandt tidligere sangere, som var hentet fra gymnasiet, blev flere af disse senere kendte personer i musiklivet såvel her i byen som udenbys, både som sangere og udøvende musikere. For eksempel, min vikar Morten Poulsen, dukkede op i kirken da han var 15 år,

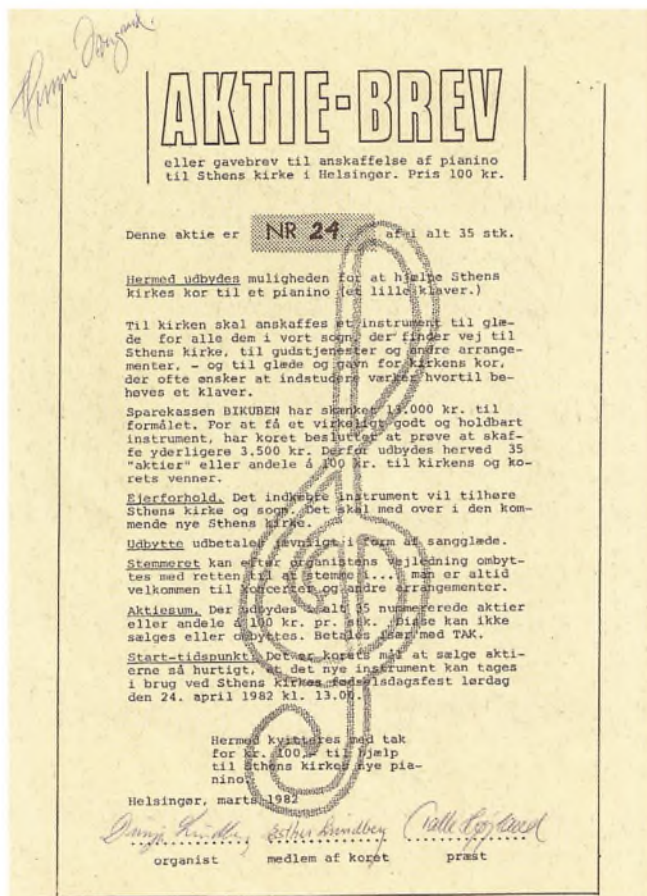

*Kirkens nuværende organist
Oddmund Oppsjøn.*

han er nu 35 år og kendt som pianist, organist, korleder og komponist. Han udgav for et par år siden en samling med motetter for kor til hele kirkeåret.

Stor betydning og støtte for mig i en lidt kaotisk start, var emerituspræsteparret Helga og Niels Gammeltoft-Hansen. Jeg blev ofte inviteret hjem til dem i Espergærde. Helga var en meget habil violinist, og havde som få, den gudgivne gave som man kalder absolut gehør. Hun var også solist ved min første julekoncert i 1984. Deres søn fløjtenisten Hans Gammeltoft-Hansen, professor dr.jur. og senere Folketingets Ombudsmand gennem 22 år, har efter at hans forældre gik bort, ”arvet” denne rolle som frivillig musiker ved Sthens Kirke, og er som regel fast deltager ved kirkens julekoncert. Han dukker også ofte op som solist ved andre begivenheder.

Kirkens traditionelle julekoncert har ofte været et højdepunkt for mig og koret, og her har vi som regel samlet tidligere sangere, der sammen med de faste sangere har dannet ”Julekoret”, som har givet muligheden til at fremføre større korværker – eksempelvis kantater af Bach og Buxtehude, det kendte ”Hallelujakor” fra Händels Messias – med mange forskellige musikere, som efterhånden har følt sig knyttet til kirken, som eksempelvis musikerparret Elsebeth og Jens Tofte-Hansen, der hhv. spiller i Helsingborg Symfoniorkester og Radiosymfoniorkestret. Deres to sønner har som sangere også været tilknyttet kirken i lange perioder.

Et eksempel på de klaveraktier, der var med til at finansiere indkøbet af kirkens klaver, som stadig er flittigt i brug.

Kirkens dejlige P.G. Andersen orgel på 16 stemmer – af mange kaldet byens bedste orgel – havde kun 12 stemmer i starten, men man havde sat plads af til de 4 sidste, eftersom menighedsrådet havde sat en prestige ind på at overholde byggebudgettet, og senere ville se om der var penge nok. Der var også sat plads af i tårnet til et klokkespil, dersom man fik råd til det senere. Orglet blev kompletteret i sommeren 1985, efter, at vi havde fået tilbud fra orgelbyggeren på kr. 120.000,- som faktisk blev afholdt over byggeregnskabet. Intonatøren Poul Hansen, der skulle udforme og tilpasse piberne klangligt til kirkerummet, lod mig have indflydelse på dette arbejde, og da han var færdig med pedalets

fagot 16' spurgte han mig stolt, om hvad jeg syntes. ”Fagotten lyder som en ged”, var mit umiddelbare svar, derefter var det hele vejen forfra igen, og han gav den hele armen, således, at fagotten fremstod med en rund og fyldig klang.

Fra ”den lille kirke”, har kirken et udmærket klaver af mærket ”Nordiska Piano”, som delvist blev finansieret med aktier à kr. 100,- Dette klaver blev altid transporteret fra den ene ende af kirken til den anden, alt eftersom der var behov for eksempelvis sangakkompagnement. I 1987 syntes vi, at det var på tide, at vi fik et flygel til sideskibet, og fik tilbud om, at overtage et Hornung- og Møller-flygel fra Møllers Konditori for kr. 25.000,- da indehaveren ikke fandt at have plads til dette. Det meste af beløbet, blev finansieret ved at konvertere penge fra klokkespilskontoen, da vi ikke regnede med at have råd til at anskaffe et klokkespil indenfor overskuelig fremtid.

Til sognets 25-års jubilæum i 2001, foreslog frivillig medarbejder m.m. Birgit Pedersen, at vi skulle anskaffe et bedre flygel til kirken. Vi havde henlagt kr.100.000,- til et cembalo, hvilke vi kunne konvertere til formålet. Jeg forhørte mig hos flere forhandlere, om de kunne skaffe os et brugt Steinway flygel til en rimelig pris, da et nyt jo ville koste mindst ca. ½ million kr., hvilket vi jo ikke var i besiddelse af. Søn til indehaveren af firma Juhl-Sørensen, Morten Juhl Sørensen og salgschef Jan Beck Eriksson tilbød et nyrenoveret Steinway flygel fra 1982 til kr. 198.000,- Jeg sagde ja øjeblikkeligt, uden at jeg vidste om vi kunne skaffe pengene. Jeg ville også gerne have et Steinway til mig selv, så dersom handelen gik i vasken, kunne jeg evt. købe det selv. Flygelet blev reserveret til os indtil videre, og dette var efteråret 2000. Vi kunne få 17.000 i bytte for vores gamle Hornung- og Møller flygel, og manglede således de 81.000,- kr. Ved et møde i Domkirkens lokaler i Skt. Olaigade, tog jeg en snak med domprovst Per Rysgaard Jensen, som ellers havde ry for at være tilbageholden med pengene. Rysgaard spillede selv klaver, så måske var der en chance, og han lovede mig, at tage sagen op i provstiuudvalget, og jeg fik derefter et løfte om de 80.000,- meget snart, noget der overraskede både formand Jørgen Bayer og mig! Så skulle vel sagen være i orden, troede jeg.

Men til et møde hos Juhl-Sørensen, fik jeg at vide, at indehaveren af firmaet syntes at de unge mænd Morten og Jan havde lovet mig flygelet til en alt for billig pris, så de forsøgte at overtale mig til at vælge et andet flygel, eksempelvis et Yamaha. Men så længe jeg stod fast, gjaldt også løftet om det reserverede Steinwayflygel til aftalt pris, så handelen kom i orden, og flygelet stod klart til kirkens jubilæum. Med til historien hører, at jeg købte et andet Steiwayflygel til lidt dyrere pris hos samme firma til mig selv, og at Morten Juhl-Sørensen efterfølgende blev sendt til en Business School i USA!

Flygelet har i de efterfølgende år været meget efterspurgt af pianister til koncerter, denne efterspørgsel er også forstærket af en meget velegnet akustik i kirken, som også skyldes kirkens dygtige arkitekt Gert Ingemanns vellykkede indsats. Koncertlivet ved kirken, er blevet meget beriget efter anskaffelsen af flygelet; Det Kgl. Danske Musikkonservatorium afholder således mindst én årlig elevkoncert med viderekomne elever, og de studerende er vilde med at spille på flygelet. Også ved gospelkoncerter og koret De Levende Sthenes mere rytmiske koncerter, er pianister og musikere som Kenneth Lauritzen, der er fast hos "Sthenene", lige så begejstret for flygelet. Mange savner måske, at det bliver anvendt til gudstjenester, men her er der et problem med flytningen fra sideskib, dvs. at jo mindre vi flytter flygelet, jo længere holder det. Vi har et fremragende orgel til gudstjenestebrug, og vores lille klaver fra den "lille kirke", er fremdeles udmærket og har jo også hjul under til transport.

Organistens arbejde er alsidigt, og omfatter også deltagelse ved konfirmandundervisningen, som i de fleste tilfælde består i at spille til morgensang som indledning til undervisningen tidlig tirsdag og torsdag morgen, og så er det bare om at komme op af fjerene og spille! En gang i sæsonen plejer jeg at demonstrere og fortælle om orglet og orgelmusikken og den relation der er til kirken og gudstjenesten. Der har været mange sjove oplevelser med konfirmanderne; jeg kan huske en gang tdl. sognepræst Kristen Skriver Frandsen spurgte konfirmanderne, om de kunne nævne nogle julesalmer. Blandt ca. 25 konfirmander var der kun én, der rakte hånden op og svarede alvorligt: "På loftet sidder nissen"! Han blev følgende belært om forskellen på julesalmer og

Orglet i Sthens Kirke bliver af mange kendere betegnet som byens bedste.

julesange. Tidl. kirketjener Gurli Vang, havde en særlig pædagogik over for drenge, der opførte sig uregleret: hun tilbød dem at holde i hånden, og jeg mener det fandt sted nogle gange, og så var der ingen problemer mere med de pågældende! Mange af de moderne pædagoger mener ikke orgel og orgelmusik er noget der vedkommer børn og unge på 14-15 år, og at det skulle være for kedeligt for dem. Det er måske ikke orgelværker af Bach og Buxtehude de lytter til på deres "iPod", men jeg har oplevet mange gange, at konfirmanderne har vist interesse for orgel og orgelmusik, uden at have nogen forudgående kendskab til emnet. Jeg har aldrig fået negative bemærkninger eller kommentarer fra konfirmanderne i min tid som organist i Sthens Kirke. Ved sidste orgeldemonstration spillede jeg John Williams tema fra "Starwars" til de unge, og det hittede så meget, at jeg blev bedt om, at spille det til alle 4 konfirmationer i foråret 2008. Den er måske mere velegnet til at spille på orgel, end Kim Larsens "Om lidt bli'r her stille", som ofte bliver ønsket til begravelser og bisættelser. Jeg har i hvert fald brugt megen tid på at tilpasse Kim Larsens melodi til orgel, hvor den ikke forekommer mig nem at realisere!

Sthens Kirkes Ringerlaug

Aflaugets formand Finn Rud Hansen

Alle danske kirker har en eller flere kirkeklokker, og før i tiden havde hver kirke sin ringer eller ”klokker”, som sørgede for hver dag at ”ringe solen op” om morgenen og ”ringe den ned igen” ved solnedgang samt at ringe til gudstjeneste, dåb, konfirmation, bryllup og begravelser.

På de store højtider blev der ”kimer”, det vil sige der blev ringet med klokkerne på en bestemt måde.

Det er derfor vi synger: ”Det kimer nu til julefest...”

I kirker bygget i nyere tid betjenes klokkerne elektrisk – både for at spare personale og fordi ringningen i de

Sthens Kirkes lille klokke med indskriften: Vi dig vil prise o Herre kær, af hjertet til alle tider.

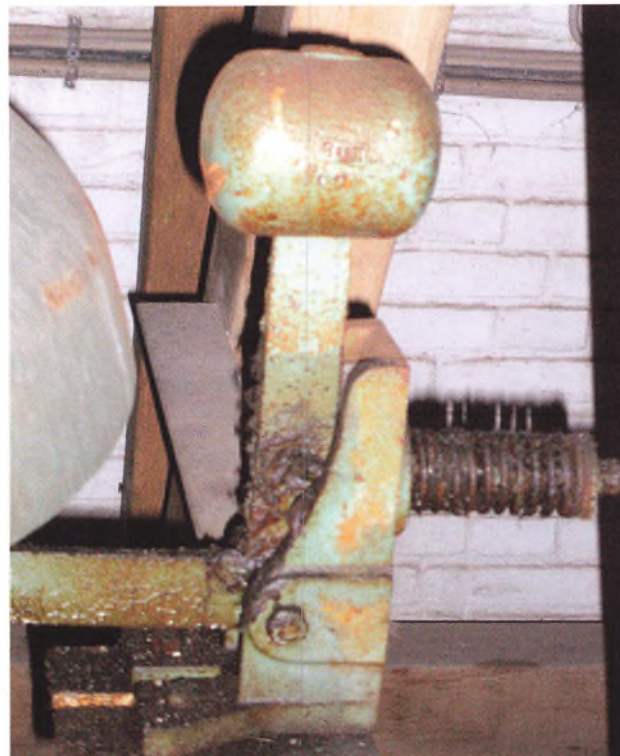
gamle kirker foregik på kirkeloftet lige under klokkerne med massive høreskader til følge.

Derfor har Arbejdstilsynet også forlangt, at de gamle kirker skal overgå til elektrisk ringning, hvilket for mange gamle kirker har betydet, at man har måttet udskifte kirkeklokkerne, da de gamle klokker ikke kunne holde til at blive betjent af den nye teknik.

Da man for nu 25 år siden byggede Sthens Kirke, besluttede man, at der, samtidig med at kirkeklokkerne skulle betjenes af den nyeste teknik, skulle være mulighed inden for Arbejdstilsynets støjregler at betjene kirkens tre klokker med håndkraft.

Kirkegængere vil derfor før gudstjenesten kunne se én og nogle gange to ringere stå i tårnets stueetage lige ved siden af døren ind til selve kirkerummet og trække i de lange reb, der fører hele vejen op gennem tårnet til klokkerne. Samtidig med den manuelle ringning bruges også den elektriske, så alle tre klokker kan fungere samtidig.

Ringere er frivillige, organiseret i et Ringerlaug, der selv sørger for bemanningen af klokkerne til gudstjenester og en del andre kirkelige handlinger. Som nye medlemmer optages voksne sognebørn, der af Ringerlauget vil modtage den nødvendige oplæring.

*En detalje fra klokketårnet
- bedeslagshammeren i nærbillede.*

Sthens Kirke har tre klokker, der alle er forsynet med inskriptioner - i form af linjer fra Hans Christensen Sthens salme, "Den mørke nat forgangen er."

Teksten på den store klokke er: Gud give os lykke og gode råd sin nådes lys os tilsende.

Teksten på den mellemstore klokke er: Ræk os, o Jesus, din frelserhånd idag og i alle stunde.

Teksten på den lille klokke er: Vi dig vil prise, o Herre kær, af hjertet til alle tider.

Seniorklubbens historie

Af sognepræst Kirsten Knutzen

Sthens sogns seniorklub blev stiftet af Gurli Vang, Bente Skjoldborg og Karen Klem. Den daværende skolepsykolog, Karen Klem, blev formand for udvalget. Karen Klem opfattede seniorer, som unge der blot var blevet lidt ældre. Ifølge Karen Klem var man rent faktisk senior, når man havde passeret de 18. Det var navnlig Karen Klems kongstanke, at man som menneske livet igennem havde krav på udfordringer. Derfor blev det seniorklubbens opgave, at lave nogle spændende eftermiddage, hvor foredragsholderne bestemt kunne appellere til folks humoristiske sans, men også skulle sørge for, at man ”fik noget med sig hjem”(Karen Klem var ikke skolepsykolog for ingenting.). De øvrige udvalgsmedlemmer lagde stor vægt på det sociale liv i seniorklubben. De sørgede for hjemmebag, lækre lagkager, tog imod folk når de ankom, og spurgte hvordan den enkelte havde det. Såfremt nogen af de faste deltagere manglede, havde disse udvalgsmedlemmer blik for at kontakte de savnede. Senere blev udvalget udvidet med Henny Overgård, organist Oddmund Opsjøn og undertegnede.

I begyndelsen var det ofte kendte folk fra Helsingør, der udgjorde foredragsholderne. Man kunne støde på navne som John Zilmer, den daværende slotsforvalter på Kronborg, formanden for "Metal", Georg Poulsen, museumsinspektør Knud Klem, minister Erling Jensen, museumschef Kenno Pedersen, tidligere byrådsmedlem, Marna Dahl Nielsen og mange flere. Af andre kendisser kan der nævnes socialrådgiver Hanne Reintoft, digteren og præsten Johannes Møllehave, politidirektør Hanne Bech Hansen, for ikke at glemme Lone Kühlman der holdt et foredrag, som omhandlede, hvordan vi skulle gebærde os når vi blev ældre. Foredraget hed meget humoristisk: ”Tag en taxa og lad arvingerne gå”.

Daværende skolepsykolog Karen Klem blev den første formand for Sthens Kirkes seniorklub.

Hvert år har vi haft en udflugt ud i det blå. Til at begynde med lavede udvalget en halvdagsudflugt, hvor der specielt blev taget hensyn til kørestolsbrugere og gangbesværede. Senere blev halvdagsudflugterne erstattet af heldagsudflugter som desværre ikke var beregnet for gangbesværede.

Vi har været vidt omkring på disse udflugter. Vi har været på Holmegårds glasværk, Roskilde domkirke, Sofiero i Sverige imens rhododendronerne blomstrede. I år gik turen til Frilandsmuseet, hvor det gode vejr gjorde det muligt med en dejlig køretur i hestevogn. Jeg kan allerede nu røbe, at udflugten 2009 går til Jægerspris slot og til grevinde Danners børnehjem.

Det nuværende seniorklubudvalg består af Herdis Thorsen, Hanne Bayer, Anna Madsen, Gurli Vang og undertegnede. Vores trofaste chauffør til alle udflugter er Henning Thelin. I 2009 bliver mødetidspunktet i seniorklubben for første gang i klubbens historie ændret til kl. 12, idet eftermiddagskaffen nu skal erstattes af en god frokost. Vi vil naturligvis som sædvanlig garnere den gode mad med et spændende foredrag.

Seniorklubbens udflugt til Frilandsmuseet.

*Luciaoptog fra Sthens Kirkes
venskabkirke i Filborna i
Helsingborg.*

Børnearbejdet i de første år

Af Herdis Thorsen

At skrive Sthens Kirkes historie, er ikke en let opgave, en dejlig udfordring, og et håb om at huske alle og ikke at glemme nogen, som har gjort en indsats i og for kirken. Sthens Kirkes menighedsråd og præster har i alle årene været åbne for gode ideer og nye initiativer, og mangt og meget har været afprøvet igennem de første år indtil tingene/ aktiviteterne fandt et leje, og en mængde som var passende for sognet.

Helt fra starten, ja allerede i den lille vandrekirke, startede en gruppe frivillige en børneklub. Børnene samledes i de små kirkelokaler hver lørdag formiddag, det var søndagsskolen som var blevet til lørdagsskole.

En gruppe medarbejdere fra kirken med Hanne Bayer, Merethe Knudsen og Evald Søndergaard var de første ledere af lørdagsskolen, som var et godt tilbud til for-

ældrene, som fik fri til at gøre lørdagsindkøb, og kirken fik mulighed for at fortælle børnene om kristendommen. Senere flyttede lørdagsskolen ind i den indrettede kælder i kirken og her fortsatte den nogle år, indtil den holdt pause og senere genopstod i kirkens lokaler som en klub i samarbejde med KFUM og KFUK og Indre Mission.

I 1986 oprettede kirken et børnekor - fra starten en gruppe børn på 10 til 12 år under ledelse af Charlotte Frøik. Denne gruppe sang i kirken i en periode på et par år. De voksede til og gruppen blev senere en del af det tensing-arbejde som Claus Bøye stod for. De opførte bl.a. musicalen Gospel, som et af de første musikprojekter for unge i kirken.

Børnearbejdet blev hurtigt en stor succes i Sthens Kirke. Her et gruppebillede fra de første år.

Børnearbejdet de senere år

Af Doris Bryld

Daglejere og børn i luciaoptog i kirken.

I 1991 flyttede jeg til Sthens sogn efter at have været ansat i KFUM og KFUK med især børnearbejdet i Nordsjælland som arbejdsområde.

Derfor fandt jeg det ganske naturligt at fortsætte som frivillig i Sthens Kirke, som jeg også var bekendt med via mit arbejde.

I 1991 var der en småbørnsklub ledet af Inger Knudsen. Klub Holger blev den nye klubs navn og skulle således være en fortsættelse af denne børneklub.

Motivationen for børnearbejdet kan måske siges, som den svenske forfatter Britt G. Hallquist udtrykte det:

- Jeg ønsker ikke at lege Gud, men jeg vil godt hjælpe HAM! Og ligeledes hjælpe forældre, der har valgt at lade deres barn døbe, men måske synes, at det er lidt svært, det dér med Gud - og alle de spørgsmål, deres barn/børn stiller.

Som en del af menigheden i Sthens Kirke føler jeg mig også som en slags fadder hver gang, der er dåb. Kort sagt er vi alle i menigheden medansvarlige for børnenes

kristne opdragelse.

Derfor vil jeg vove at sige, at en kirke/menighed, der ikke tager børn alvorligt - og giver rum til børnene - ikke har forstået det kristne evangelium om, at "lade de små børn komme til mig" og om at vi alle bliver som børn. Ikke forstået således, at vi alle skal være barnagtige, men at vores grundlag er som et barns, fyldt af blandt andet tillid og ubekymrethed.

Og hvordan er det så gået siden 1991. Tja, Klub Holger har lige fejret "studenterfester" med et par af de børn, der har været med helt fra småbørnsklubbens start.

Aktivitetmæssigt har det været nedadgående de senere år, men for de børn og deres forældre, som har været med helt fra start, har det haft en kæmpe betydning. (Vi taler om ca. ti personer). Et netværk, som har rakt og som vil række ud over kirkens mure.

Derfor er det også mit håb og min bøn, at der altid vil være tilbud til børn og unge i Sthens Kirke.

Sognemøder i Sthens kirke

Af Otto Rühl, formand for sognemødeudvalget

Sthens Kirke fejrer 25-års-jubilæum – men som det fremgår andetsteds er sognet jo ældre – og faktisk blev der holdt sognemøder allerede før kirken stod færdig – nemlig hos sognepræst Palle Højland i præsteboligen. Det første, der er registreret, blev faktisk afholdt allerede 20. september 1982, hvor Palle Højland selv talte om ”Historien om Ny Testaments tilblivelse”.

Emnet er typisk for mange sognemøder: Menighedsrådet har alle år lagt vægt på, at møderne har en oplysende karakter, kan behandle mange emner, men som udgangspunkt bør være anderledes end aftenskolernes foredragsrækker: De er for sognets beboere – og andre interesserede – og der bør være et kirkeligt eller religionshistorisk udgangspunkt – og begge begreber dækker jo heldigvis bredt !

De første år var der i høj grad fokus på kristendommen: Emner som ”De første kristne”, ”Påskeforberedelsesaften”, ”Martin Luther”, ”Jesu lignelser” og ”Apostlenes Gerninger” er karakteristiske overskrifter på emner, der blev behandlet i firserne.

Det første møde, jeg selv husker – jeg boede dengang i nabosognet – på ”den forkerte side” af Snerlevej – var med Rachlinerne: Rachel og Israel Rachlin fortalte for en stuvende fuld sal om ”16 år i Sibirien” – den ekstreme historie om hvordan Stalins grusomme flytning af en

del af Litauens jøder til Sibirien endte med at frelse deres liv – fordi de tilbageblevne blev dræbt under Holocaust. Det var i 1990, og mange møder i 1990’erne havde kendte navne som talere: Ebbe Kløvedal Reich, Georg Metz, Erik A. Nielsen, Lars Tjalve og Jørgen I. Jensen.

Otto Rühl.

Men hvorfor kun nævne talerne – også sognets beboere deltog aktivt – lad mig undlade at nævne taleren, men engang i 1996 var der et foredrag om ”Kvinder og Islam”. Foredragsholderen var ikke spændende, for nu at sige det pænt, men flere af vore muslimske sognebeboere deltog – og indbyrdes fik vi en meget spændende debat om dette med at være kvinde og muslim – ja faktisk fik vi allerede dengang for 12 år siden en spændende tørklædedebat !

I begyndelse af dette årti gik man over til at have en slags overskrift på vinterens møder: Den første overskrift var ikke overraskende ”Folkekirken” – et af foredragene havde overskriften: ”Folkekirken i det 21. årh. – hvem slukker og lukker ?” Så var der igen anledning til en god debat – som der også var, da Leif Borch Hansen stillede spørgsmålet om ”Kirken står over Loven ?” og Erik Bjerager spurgte, om ”Kirke og stat skulle adskilles?”

Året efter var det så andre former for kristendom – og de to andre monoteistiske religioner, hvor Bent Melchior fascinerede ved sin ”Storebror og lillebror”-fortælling om de mange krav til den førstefødte – jødedommen – og de lidt færre krav til de yngre søskende – som kristendommen. Nasser Khader måtte tale under politibeskyttelse og gav os dermed et billede af det had, mere ekstreme muslimer nærer til denne spændende personlighed.

Lise-Lotte Rebel afsluttede med at tale om kristen-

dommen på en måde, der slog fast, at den kristne tro på den treenige Gud er det helt centrale – og dermed lagde afstand til den megen snak om, at kristne og muslimer havde helt samme Gud.

Heldigvis kunne vi også trække på kirkens egne præster til disse møder: Kristen Skriver Frandsen og Thala Juul Holm stillede i 2005 spørgsmålet: ”Skal vi tro på Gud?” – en overskrift, man næppe ville have fundet, før en præst i den danske folkekirke to år tidligere i Weekendavisen havde erklæret, at han ”ikke troede på en skabende og opretholdende Gud”! Kirsten Knutzen, der igennem mange år har holdt litteraturkreds for sognet, gennemgik i 2006 ved et sognemøde forholdet mellem Kristendommen og litteraturen. Og senest har vores nye sognepræst, Peter Fagerlund, talt om ”Den historiske

Jesus og hans samtid”.

Men hvor er kirken på vej hen? I efteråret 2006 inviterede vi repræsentanter for de tre nye ”netværk” – ”Præsteinitiativet” (mod regeringens asylpolitik), Islamkritisk netværk og evangelisk-luthersk netværk til at fortælle om og diskutere disse nye retninger – og igen medførte det spændende debatter – tak til alle dem, der trofast møder op hver gang – og tak til alle dem, der kommer, når emnet interesserer.

Det er klart, at menighedsrådets udvalg vedr. sogne-møder ofte i de 25 år har diskuteret konceptet – men for de fleste er der enighed om, at det har været et godt sognemøde, hvis deltagerne – få eller mange – går berigede hjem.

Kirken som kunstformidler

Af Herdis Thorsen

Kunst bringer os videre i livet med glæden i behold. Kunst er et spejlbillede på den kultur, vi alle er med til at skabe. Her kommer sognets egen kirke ind som kulturformidler. Du er en del af kulturen. Du bor i sognet - kirken er din. Brug den!”

Således hedder det i en ”programerklæring” fra Sthens Sogns Kunstforening, der blev stiftet i 1992 på initiativ af kunstneren Rose Marie Tillisch, der var gift med kirkenes præst Kr. Skriver Frandsen.

Rose Marie Tillisch blev Kunstforeningens første formand. Da hun trak sig tilbage, gik man i to-tre år over til en kollektiv ledelse, men det viste sig upraktisk, og jeg blev udpeget til formand – en post, jeg stadig beklæder.

Kunstforeningen afholder tre udstillinger om året med meget skiftende kunstnere. Hertil kommer en åben udstilling - primært for lokale kunstnere - i november måned. Interessen for den åbne udstilling har været støt stigende, og sidste år var der således hele 35 kunstnere, der meldte sig med tilsammen 125 værker.

- Så meget har vi ikke plads til, selvom vi tager stort set alle lokaler - bortset fra selve kirkerummet og kælderen - i brug. Så sidst var det nødvendigt at vælge noget fra, men vi lægger vægt på, at alle kunstnere bliver repræsenteret, og at de selv er med til at hænge deres billeder op.

Både de løbende udstillinger med skiftende kunstnere og den åbne udstilling i november varer en måned, så der er kunst i kirken fire måneder sammenlagt om året - og udstillingerne kan ses af alle interesserede i kirkens daglige kontortid.

De mange skiftende udstillinger, som Kunstforeningen har præsenteret i de forløbne år, har været med meget forskellige kunstnere. Det handler ikke nødvendigvis om religiøs kunst, men der lægges naturligvis vægt på, at det er udstillinger med kunstværker, som passer ind i en kirke.

Ved siden af udstillingsaktiviteterne laver Kunstforeningen også en række arrangementer som

Billedkunstneren Rose Marie Tillisch var Kunstforeningens første formand.

foredrag, besøg på museer og gallerier og længere udflugter - blandt andet en tur til Bornholm.

Det er også blevet en fast tradition, at generalforsamlingen henlægges til et museum eller lignende. Der har således været holdt generalforsamling på blandt andet Louisiana, Munkeruphus og LO-skolen, der som bekendt også råder over en betydelig samling af moderne kunst.

Et fast indslag på generalforsamlingen er også bortlodning af kunstværker, som foreningen har indkøbt i årets løb. Indkøbene finansieres via kontingentet, som i parentes bemærket er meget human. Hertil kommer indtægter fra de løbende udstillinger, hvor Kunstforeningen beregner sig en mindre provision af kunstnernes salg.

Sthens Sogns Kunstforening tæller i dag omkring 75 medlemmer.

Hanne Thorsen fra Humlebæk udstiller i kirken.

Charlotte Weppenaar Pedersen

Sthens Kirkes Kunstforening har samlet mange kendte og mindre kendte kunstnere til udstillinger i årenes løb. Her udvælger bestyrelsen kunstværker til en udstilling med Stig Carlsson.

N.P. Dahlerup

Tirsdagsklubben

Af Birgit Pedersen

I 1985 besluttede Herdis Thorsen og jeg at vi ville starte en klub, hvor man kunne lave alt muligt andet end strikke trøjer og strømper som de gjorde i Onsdagsklubben. Vi ville sy! Vi var begge på det tidspunkt ret kreative! Vi kunne sidde i flere timer uden at sige et ord - (tro det eller ej!) fordybet i de dejlige stoffer, som vi havde fået lov til at hente hos Kirsten Lundberg på Sundtoldvej. Vi tryllede med de dejlige nuancer i stofferne og det blev til fine, fine bæltter på samleband. Det var sjovt! Ligeledes syede vi fine punge med lommer i.

Efterhånden kom der flere interesserede med og Tirsdagsklubben startede for alvor. Hver tirsdag fra kl. 13.30 til 16.30. Gennem Den Blå Avis fik vi anskaffet en symaskine – en rigtig god industrimaskine, som vi stadigvæk har – den kan køre meget hurtigt!

Ryterne gik på at vi manglede materialer – og så begyndte folk at rydde op i skabe og skuffer! Og dødsboer fik vi. Meget dejligt stof, sytilbehør, strikkegarn og meget mere. Aflagte cowboybukser - dem med god vidde forneden - der var meget stof i som kunne bruges. De blev sprættet op og vi syede børnebukser af dem med fine applikationer på. Ideerne fik vi fra to bøger af Elsebeth Günther og Bjarne Soelberg, som var oppe i tiden med gode mønstre til børnetøj.

Senere blev der syet små rygsække til en børnehave – med forskellige motiver på så børnene kunne kende forskel på dem. Grydelapper i alle mulige former og farver - indkøbsposer af kirkens gamle rullegardiner – (det gør vi stadigvæk!) forklæder til store og små, nye duge til kirken, dækkeservietter, tehætter. Mod jul fletter vi julehjerter og laver julepynt. Sylter og bager småkager til julestuen.

Hele kælderens var ”rå” fra kirken blev bygget og her har de frivillige gennem årene indrettet kælderen med rum til FDF, syklub, strikkeklub dagplejemødre m.m. Her må især nævnes Henning Nielsen og Hans Christian Brandt - de byggede skillerum til de forskellige arbejdsgrupper. Vi har også et velassorteret værksted, hvor mændene reparerer legetøj – snedkerer fine

Loppemarked i kirkens kælder.

redekasser til forskellige størrelser af fugle. Laver småreparationer for kirken og alt forefaldende arbejde, som mænd er bedst til.

I 2005 fik Bodil Clausen en lys idé! Vi skulle ha’ loppemarked! Det er blevet til en afdeling under Tirsdagsklubben. Vi får meget genbrugstøj, ting og sager, som bliver ordnet om tirsdagen. Tøjet bliver sorteret – det bedste sælger vi selv - resten bliver sorteret og kommes i sække. Når vi har 30 sække bliver de afhentet af medarbejdere fra ”Nødhjælp fra Hjem til Hjem” - en ikke-statslig hjælpeorganisation (NGO), der hjælper udsatte befolkningsgrupper i Østeuropa og Afrika. For tiden Ukraine, Armenien, Hviderusland, Moldavien, Rwanda og Uganda.

Den første lørdag i de fleste måneder i året holder vi loppemarked fra 10 - 13. Der er også café med kaffe og hjemmebag – folk hygger sig og ordner verdenssituationen. Man kan komme ind og få syet en knap i eller lagt et par bukser op til afhentning næste tirsdag.

Efterhånden har vi fået fint styr på loppemarkedet. To af rummene har Henning Nielsen bygget mange hylder i, så "lopperne" kan sorteres og lægges i kasser som sættes på bestemte pladser, så vi altid ved, hvad vi har på lager. Det gør det nemt når vi stiller op til marked om fredagen og sætter på plads igen efter markedet om lørdagen. Det tager faktisk kun en halv time - tre kvarter - så er vi færdige, tæller pengene og glædes over resultatet.

Henning Nielsen og Bent Voigt på arbejde i kirkens kelder.

Det er blevet til en indtægt på ca. 15.000 kr. om året.

Hvert år har vi julestue eller - marked, hvor vi sælger de ting vi har fremstillet i årets løb - til fordel for vores "kælderkonto". Det er den konto, hvor indtægterne fra det frivillige arbejde, kollekter om søndagen, gaver m.m. sættes ind på og de forskellige frivillige arbejdsgrøner kan søge tilskud fra.

Tirsdagsklubben ledes af Inger Knudsen og mig og den er stadig i fuld vigør. Den er stedet hvor vi har omsorg for hinanden, hjælper hinanden, tager del i hinandens sorger og glæder - man ringer altid afbud, hvis man er forhindret i at komme om tirsdagen.

Man kan altid gøre et godt fund på Sthens Kirkes loppemarked.

Om De Levende Sthene

Af korleder Thomas Høg

Mine første erindringer om Sthens Kirke er fra den tid, hvor den nuværende kirke blev bygget. Jeg var dengang en delvis håbefuld gymnasieelev på Helsingør Amts Gymnasium (som det dengang hed). Uden videre interesse betragtede jeg den nye kirke blive til, for jeg var mere optaget af at nå ned til Merete-bageren og købe et halvt helsebrød, mens jeg gik og savnede min nyerhvervede stolthed: En elektrisk Fender Precision bas fra 1964.

Mange år senere ville skæbnen så at jeg fandt tilbage til Sthens Kirke. I første omgang som vikar for korlederen, og siden som leder af koret ”De Levende Sthene”, som vi stiftede i år 2000.

Navnet løftede vi fra de kendte linjer af Grundtvig: ”Kirken den er et gammelt hus/Bygget af levende stene”. Det blev et kor, der har delt mange herlige oplevelser sammen og sammen med deres publikum til koncerter og arrangementer i Sthens Kirke og på ”turné” i lokalområdet. I skrivende stund forbereder koret en nyskrevet musical, ”Et Herrens Hus”, i forbindelse med kirkens jubilæum.

Koret er på en måde et godt symbol på kirkens nutid og fremtid: Ingen kunne have forudset at det kor opstod – men det gjorde det. Man ved aldrig hvad der sker – og gudskelov for det! Spændende initiativer og nye idéer kan spire frem, når man mindst af alt venter det. På samme måde som gode gamle tiltag kan gå i stykker, når tiden og kræfterne ikke længere rækker. I det spændingsfelt befinder nutidens og fremtidens kirke sig – også Sthens Kirke.

I ældre tider var kirken et naturligt samlingssted, som forsamlingshuset og – nå ja – kroen var det. Siden er ”konkurrencen” øget betragteligt. Samfundet af i dag er i højere grad præget af events og projekter: Folks initiativ fejler ikke noget, men det de gør denne søndag er altså ikke nødvendigvis det samme som det de gør næste søndag. Men det er ikke et problem – det er en udfordring.

Det kræver det, der anno 2008 kaldes ”omstillings-

parathed”. Jeg kan ikke fordrage ordet. Jeg foretrækker ordet ”åbenhed”. Vi skal ikke lave om for at lave om. Men vi skal være helt klar over at hvis vi ikke er åbne for de mennesker og de tider, der befinder sig udenfor kirkens mure – ja, så bliver vi gæster til en lukket fest. Og sådanne fester kan da være rigtig hyggelige – så må man bare også være klar over at sidste mand lukker og slukker...

Sthens Kirke er bygget af mange levende stene igennem de sidste mange år: Nydelige mursten, robuste granitblokke og skæve brokker. Sten, der har slået sig på hinanden, men som med tiden kom til at passe sammen – af og til modstræbende. Det kunne man ikke have spået for 25 år siden og spå kan man heller ikke om tiden 25 år frem. Men alle vi, der før, nu og fremover er levende stene i og omkring Sthens Kirke er med til at forme den fremtid. Måske går der lige nu en knægt eller tøs ude på Rønnebær Allé på vej i skole. Måske kikker vedkommende på kirken og tænker, som jeg dengang tænkte: ”Gad vide hvem, der gider komme dér!”. Måske er det ham eller hende, der om 25 år sidder og skriver noget lignende til Sthens Kirkes 50 års jubilæum.

FDF - en stolt historie

Af Kasper Linné

FDF - Frivilligt Dreng- Pige- Forbund er en landsdækkende organisation, som har til formål at møde børn og unge med evangeliet om Jesus Kristus.

FDF Helsingør 1. kreds blev grundlagt i 1905, og har derved mere end 100 års erfaring med børn og unge i Helsingør kommune.

De første mange år holdt kredsen til i indre by på det, der hed Borgen. I forbindelse med grundlæggelsen af Sthens Kirke, havde det daværende menighedsråd et ønske om, at kirken skulle rumme en masse aktiviteter for børn og unge.

Derfor blev FDF Helsingør 1. kreds kontaktet, med et tilbud om at flytte ind i nye fantastiske rammer, tæt på store boligområder med masser af børn.

Det blev startskuddet til en ny æra og et godt samarbejde mellem Sthens Kirke og FDF Helsingør 1. kreds.

I dag består kredsen af ca. 40 børn og unge, 10 ledere, en bestyrelse samt en masse venner, som hvert år lægger en masse kræfter i frivilligt arbejde.

Der afholdes ugentlige møder i Sthens Kirkes kælder, der deltages i kirkens arrangementer og gudstjenester. Men som alle, der har været tæt på FDF ved, så er det de mange lejre - små som store - der giver livet og ånden. Ud over en håndfuld årlige weekendture, afholdes der hvert år en uges sommerlejr forskellige steder i Danmark. I år gik sommerlejren til Silkeborg, nærmere betegnet til Sletten. Et stort område som alle, der har været medlem, med sikkerhed kender. Sletten er nemlig

også hjemsted for de store landslejre som finder sted hvert 5. år og samler mellem 12-15.000 FDF'ere fra hele landet. FDF Helsingør 1. kreds deltog sidst i 2006.

Dette års sommerlejr, der som altid fandt sted i uge 27 eller den første uge af skolernes sommerferie, stod i oplevelsernes tegn. Der skulle laves mad på et gammelt brændekomfur eller over bål og så blev der sovet i hængekøjer. Der blev sat kanoer i vandet på Julsø og så gik turen til Himmelbjerget, hvor der blev indtaget en medbragt frokost.

Tidligere på året besluttede seniorgruppen (de 12-15-årige) sig for at finde ud af, hvor meget man kan klare, hvis man blot samarbejder og bakker hinanden op. Da solen stod op mødtes de i Sthens Kirkes kælder, fik bundet støvlerne og i højt humør gik turen langs Strandvejen. 10 timer og 50 kilometer senere nåede de Københavns Hovedbanegård, gennemvåde af regn men stadigvæk i højt humør tog de toget tilbage.

FDF er for alle børn og unge fra 6-18 år og alle er velkomne. Fællesskab, sjov, store oplevelser, nærvær og Sthens Kirke.

Tak for de første 25 år. Vi glæder os til de næste.

FDF'erne mødes hver uge og hver sommer er der en stor landslejr.

Projekt Øst

Af Bente Madsen

Den 13. september 2004 startede jeg strikkeklubben "Projekt Øst" i Sthens Kirke. Jeg skulle på efterløn og måtte have noget at lave. Jeg spurgte menighedsrådet om der var et lokale ledigt - og jeg var heldig. Kælderen var ledig mandag formiddag, jeg kunne også få et rum til opbevaring af garn og strikkemaskiner.

Aase Søndergård og jeg mødtes mandag og havde bagt boller og lavet kaffe. Forinden havde vi haft et stykke i sogneavisen og i lokalavisen, hvor vi anmodede om deltagere og om strikkesgarn - nu kunne vi bare vente på, at nogle damer ville møde op. Vi sad der hele formiddagen og intet skete. Vi kikkede på hinanden og sagde: Hvad så? Jo, vi aftalte at mødes næste mandag.

Anmodningen om garn gav pote - vi fik rigtig meget så nu manglede vi bare damerne. De følgende mandage kom der er par stykker, og inden vi så os om var vi pludselig 12 ivrigt strikkende damer, og det blev til mange bluser, tæpper, huer, vanter, tørklæder og sokker.

Jeg havde i kirken fundet et blad om en organisation i Odense, der hed "Projekt Øst." De kørte flere gange om året til Østeuropa, især Polen og Rumænien med tøj og legetøj. Og dem kontaktede jeg. Bistrup Kirke i Birkerød var nærmeste opsamlingssted, og her kunne vi aflevere vores færdig strikkede tøj, og så ville Projekt Øst hente det der.

I skrivende stund, er vi 16 flittige damer der mødes hver mandag året rundt - og vi har 6 damer, der strikker hjemme. De henter garn engang imellem og afleverer det de har lavet.

Vi syntes selv at det er flot, - og vi fortsætter med stor iver. Og vi har mange hyggelige timer sammen hvor pindene gløder - snakken går - og der bliver drukket en del kaffe.

Jeg syntes også at det er imponerende at fem af damerne er over 80 år - og de er meget flittige.

Onsdagsklubben - strik og samvær

Af Herdis Thorsen

Gurli Vang fortæller om Strikkeklubbens første tid. Da vi arbejdede på at få en blivende Sthens kirke i stedet for vandrekirken, blev vi opmærksomme på, at man ikke måtte bruge ligningsmidler til at lave lokaler til børne- og ungdomsarbejde.

Vi var derfor nogle der mente, at noget måtte gøres. Derved opstod ideen til at lave en klub, hvor man kunne bruge sine evner, hvad enten man var til syning eller strikning, til gavn for kirkens arbejde med de unge.

Gurli Vang påtog sig at samle dem, der var interesseret i at deltage og i 1981 startede vi strikkeklubben.

Vandrekirken havde ikke plads til strikkeklubbens møder, så vi mødtes hos hinanden. Der blev produceret og snakket en masse. Allerede i december samme år kunne vi afholde det første julemarked. Det blev holdt i Laden på Vapnagård.

Da den nye kirke var indviet overtog Birthe Højland klubben .

En pudsig episode:.

En dag, da strikkeklubben var hos Gurli Vang, ringede det på døren. Udenfor stod en for os helt ukendt dame, som spurgte om hun kunne være med i klubben. Selvfølgelig kunne hun da det. Damen var Grethe Pedersen, hun havde endda selv taget kop med.

Onsdagsklubben i Sthens Sogn er ældre end den nuværende kirke. Allerede i vandrekirkens tid fandt en halv snes damer sammen for at producere gevinster til det årlige julemarked. Det var især strikkende damer, der her fandt et fællesskab, og de første klubaftener blev afholdt hos præstefruen Birthe Højland.

Det var også Birthe Højland, der påtog sig formandskabet i den første tid.

Da Sthens Kirke stod færdig, flyttede Onsdagsklubben til lokaler hér, og jeg blev bedt om at træde til som formand, og det har jeg været lige siden.

På en eller anden forunderlig måde har klubben altid bestået af ca. 10 medlemmer med vidt forskellig baggrund. Hvis én dør eller forlader klubben på anden vis, så kommer der altid en ny ind.

Ud over strikkeriet eller andet lignende håndarbejde fungerer Onsdagsklubben også som et godt netværk for deltagerne.

Hvis der er nogle, der har problemer, så får vi fat i en rådgiver eller vejleder, som kommer og fortæller. Næste gang skal vi for eksempel have besøg af en, der kan fortælle om boligydelse og andre økonomiske spørgsmål.

En gang om året tager vi på en udflugt, og i det hele taget er der et utroligt godt socialt samvær i Onsdagsklubben - og der bliver drukket masser af kaffe.

Kirkens hvide stola og kalkklædet og diskklædet, som dækker vin og brød, er fremstillet af Grethe Petersen og Grethe Buch.

Kælderudvalget

Af Doris Bryld

Da Sthens kirke var færdig, rykkede alle aktiviteterne fra den lille vandrekirke over i den store dejlige kirke med mange gode rum og muligheder.

Kirken har kælder under ca. halvdelen af bygningen. Kælderen skulle blandt andet anvendes til sikringsrum, og børne- og ungdomsarbejde, men til at starte med var der kun de rå betonnægge. Det var dog således, at mens vandrekirken blev brugt var der afholdt diverse markeder i Laden på Vapnagård. Overskuddet fra disse markeder var indsat på en konto / kælderkontoen, og for disse midler skulle kælderen indrettes. Der blev bygget

skillerum, opsat reoler, bygget køkken, indkøbt møbler og genbrugt blandt andet de sorte stole som havde været anvendt i vandrekirken. De blev dog udskiftet med nogle lette plastikstole for ca. 10 år siden.

Mange frivillige medarbejdere har under Henning Niensens ledelse lagt mange timers arbejde i dette kælderprojekt, hvilket har medført at kælderen har været brugt og stadig bruges af mange.

Da indretningen var på plads blev der fortsat indsamlet midler til børne-/ungdomsarbejde, og det udviklede sig så efterhånden til kælderudvalget, som i dag er et udvalg bestående af en repræsentant fra kirkens frivillige grupper - tirsdagsklub, onsdagsklub, De Levende Sthene, KFUM og KFUK, FDF og Projekt Øst, samt en repræsentant fra menighedsrådet.

Dette udvalg arbejder ud fra vedtægter/retningslinjer som er godkendt af menighedsrådet. Udvalgets primære funktion er økonomisk at støtte kirkens og sognets kirkelige og sociale aktiviteter.

Kælderkontoen forsøger til stadighed at indsamle midler, men der er ikke som ved kirkens start de helt store sommermarkeder og julemarkeder. Dog er der hvert år en julestue. Her sælges onsdagsklubben og tirsdagsklubbens håndarbejder. Tirsdagsklubben afholder også et månedligt loppemarked.

Kælderudvalget har ud over egne aktiviteter ydet støtte til krisecentret Røntofte og Vapnagård, til f.eks. en cd mod vold, og også støttet udgivelsen af jubilæumsbogen.

Udvalget mødes en gang i kvartalet, eller efter behov, hvis der ligger ansøgninger som ikke kan vente.

Det er udvalgets håb, at vi også fremover vil have penge på kontoen til at støtte projekter som ligger inden for udvalgets kompetencer.

Kælderudvalget startede allerede i Vandrekirken der dog ikke havde nogen kælder, så aktiviteterne blev henlagt til Laden på Vapnagård.

10 gode år med klubliv

Af Bent Jørgensen

For 10 år siden flyttede Charles Almskov med sin familie fra Jylland til Helsingør. Han gik på det tidspunkt i fjerde klasse, men havde - ud over skolen - brug for et netværk af jævnaldrende og en klub at mødes i.

Fra sin tid i Jylland havde Charles stiftet bekendtskab med KFUM og K, og det var derfor helt naturligt for ham at kigge på tilbud fra Sthens Kirke og børneklubben - Klub Holger.

Her var i forvejen en halv snes børn og unge engageret, og de samledes én gang om ugen til bibellæsning, lege og andre aktiviteter. Det blev også helt naturligt for Charles at komme regelmæssigt i kirken.

Fællesskabet i Klub Holger skulle vise sig at blive stærkt og langvarigt. Der er stadig syv medlemmer fra dengang, da Charles startede, og de mødes stadig hver mandag. Nogen egentlig dagsorden er der ikke brug for:

- Vi starter som regel med at få lidt at spise, og så går vi i gang med aktiviteterne. Det kan være at male, klippe/klistre eller noget andet kreativt. Men snakken og fællesskabet er også vigtigt. Her er mulighed for at vende problemer og få talt ud om ting, der interesserer og optager os.

- Fællesskabet er gennem årene blevet så stærkt og tæt, at det ikke rigtigt er muligt at få nye medlemmer med. Men heldigvis arbejdes der jo i kirken på at starte nyt ungdomsarbejde, og så kan man bare håbe, at det udvikler sig lige så positivt som det, jeg har været med til - og stadig er med til, siger Charles Almskov.

Han er for nylig flyttet til København, hvor han er i gang med at studere teologi, men hver mandag går turen til Helsingør til møde i den gamle klub. Og står det til Charles - så fortsætter den gode tradition i mange år endnu.

*En ung kirkegænger
Charles Almskov.*

Ikke for gavernes skyld

Af Bent Jørgensen

Det er en skrøne, hvis man tror, at unge mennesker i dag bare lader sig konfirmere for gavernes skyld.

Det gælder i hvert fald ikke for tre unge mennesker, som blev konfirmeret i foråret 2008 i Sthens Kirke. De tre unge, Emilie Blokgaard Nielsen, Frederik Nodihh og Nichlas Filtenborg Lundsgaard, har gjort sig mange tanker - både om konfirmationen og om deres fremtid bagefter.

- Konfirmationen er en god tradition - der er brug for kirken - også i dag, siger de tre samstemmende.

- Det er også vigtigt, at man lærer præsten at kende personligt, så man har en person, der kan støtte og trøste, hvis man kommer ud for ulykker og dødsfald blandt familie og venner - og som man selvfølgelig også kan bruge ved de glædelige begivenheder, som når man for

eksempel skal giftes. Alle tre har gået til konfirmationsforberedelse hos præst Peter Fagerlund, og det har været en positiv oplevelse:

- Det var i hvert fald bedre end at gå i skole - nej, spøg til side, konfirmationsforberedelsen har sat mange tanker i gang, erkender de.

De tre confirmander var også positivt overrasket over selve forberedelsens facon. Det var ikke bare præsten, der talte hele tiden. Der var også indlagt studietur til København, debatfilm med relation til kirken og religionen og andre aktiviteter, som gjorde undervisningen levende og relevant - kort sagt en form, der passer til nutidens unge, der er både modne og bevidste om deres muligheder og deres fremtid.

Tre af Peter Fagerlunds confirmander fra foråret 2008 - Emilie Blokgaard Nielsen, Frederik Nordihh og Nichlas Filtenborg Lundsgaard.

Jubilæet markeres med musical

Af Bent Jørgensen

Ud over de mere traditionelle jubilæumsaktiviteter bliver Sthens Kirkes 25 årsdag markeret med intet mindre end en musical - skrevet direkte til lejligheden.

Det er Thomas Høg - manden bag musical-succes'er som "Atlantis" og "Lyset over Skagen" - der har skrevet den nye musical, som har fået titlen "Et Herrens Hus".

Det er en forestilling, som går (k)ærligt i kødet på den danske folkekirke med plads til såvel eftertænksomhed som sjove optrin.

"Et Herrens Hus" har premiere søndag den 23. november - samme dag som kirkens jubilæum fejres med festgudstjeneste. Efterfølgende spiller musical'en fire hverdage.

De medvirkende er medlemmer af kirkens kor "De Levende Sthene", som Thomas Høg kender bedre end nogen anden. Musikken leveres af pianisten og keyboardspilleren Kenneth Lauritzen, og det er Mia Højlund Tullberg, der står for instruktionen.

"Et Herrens Hus" er historien om "De Tre Vise", der faktisk aldrig fandt Jesus og som leder efter ham den dag i dag. På deres vej er de nu kommet til en lille dansk kirke i Nogenlunde Sogn. Her møder de kirken af i dag - på godt og ondt. Her er venskab og fjendskab, hjælpsomhed og intriger. Tradition og fornyelse bokser med hinanden under de lidt træge traditionelle gudstjenester og popsmarte muffin-messer. Ja, publikum kommer sågar med til KirkeKondi, hvor den unge præst Charlotte genfortæller Jesu liv ved hjælp af et workout-program med menigheden.

Men både de tre vise og folkene i kirken kan lære noget nyt, for "Et Herrens Hus" er altid bygget af levende stene!

Thomas Høg er manden bag musical'en "Et Herrens Hus", der er skrevet specielt til Sthens Kirkes 25 års jubilæum.

Regulæ Vitæ

***J din egen sag vær vis oc forsigtig
i fremmed handel tro og oprigtig***

Hans Christensen Sthen:
"Fra en liden Vandrebo"

Den mørke nat forgangen er

Det er blevet en fast tradition ved menighedsrådsmøderne i Sthens sogn at synge de to sidste vers af salmen ”Den mørke nat forgangen er”, der stammer fra Hans Christensen Sthens ”En Liden Vandrebog”.

En Morgen-Sang		
<p>En mørke Nat forgangen er/ Oc Dagen vinder op saa vide/ Solen hun skinner ofver Marck oc Kær/ De fugle de stunge saa blide: Gud giffve os Lycke oc gode Raad/ Sin Naadis Xius os tilsende: Loffvet være Gud i Evighed/ Os denne Nat hafver beparet/ Gud liuse ofver os sin hellige Fred/ Oc fri os fra alstens fare: Gud giffve os Lycke oc gode Raad/ Sin Naadis Xius os tilsende. Paa Paastemorgen den signede Dag/ Vor HERRER stod op aff Døde/ Det var os alle et got Behag/ Hand frelste os der med aff Nøde: Gud giffve os Lycke oc gode Raad/ Sin Naadis Xius os tilsende. I sex Dage skabte Gud Himmel oc Jord/ Oc alle Creatur tillige/ Alt ved sit allmægtige Guddoms Ord/ Som Strifften monne os sige: Gud giffve os Lycke oc gode Raad/ Sin Naadis Xius os tilsende.</p> <p>31</p>	<p>Den første Dag skabte hand lius oc stin/ Oc Klarhed ofver Verden at komme/ Der Natten oc Dagen skulle stinne sijn/ Til Mennistens Glæde oc fromme/ Gud giffve os Lycke oc gode Raad/ Sin Naadis Xius os tilsende. Den anden Dag skabte hand Himmelen støn/ Oc Himmelens firmamente/ O HERRER JESU hør altid vor Bøn/ Lad os glæde hos dig vente/ Gud giffve os Lycke oc gode Raad/ Sin Naadis Xius os tilsende. Den tredie Dag beredde hand Jorden til/ At hun sin fruct skulde giffve/ Med Træ oc Urter/ jeg sig vil/ Hun skulde vor huuserom bliffve: Gud giffve os Lycke oc gode Raad/ Sin Naadis Xius os tilsende. Siden oppaa den fierde Dags Tid/ Hand Himmelen monne vel pryde/ Med Soel oc Maane oc Stierner med/ Deris stin vi nu daglige nyde/ Gud giffve os Lycke oc gode Raad/ Sin Naadis Xius os tilsende.</p> <p>32</p>	<p>Fugle oc Fiske den femte Dag/ Dem skabte Gud aff sin Naade/ At Været oc Vandet skulde fylbis der aff/ Til Mennistens ophold oc Baade: Gud giffve os Lycke oc gode Raad/ Sin Naadis lius os tilsende. Den siette Dag den sidste er/ Guds Slabelse Dag vi kalde/ Alle Diur paa Jorden da skabte mon være/ Oc Mennisten sidst esfter dem alle: Gud giffve os Lycke oc gode Raad/ Sin Naadis Xius os tilsende. Hielp os O JESU vor frelsermand/ I denne Dag oc alle Stunde/ Forlos os snart aff Dieffveiens Baand/ At vi dig ret tiene kunde: Gud giffve os Lycke oc gode Raad/ Sin Naadis Xius os tilsende. At naar denne Dag forgangen er/ Oc Natten vil til os stride/ Vi kunde dig prise O HERRER tier/ Baade nu oc i allen Tide: Gud giffve os Lycke oc gode Raad/ Sin Naadis Xius os tilsende/ Amen.</p> <p>c 33</p>

Den mørke nat forgangen er,
og dagen oprinder så vide,
nu skinner sol over mark og kær,
de fugle de sjunge så blide.
Gud give os lykke og gode råd,
sin nådes lys os tilsende!

Gud være lovet i evighed,
han denne nat tog os vare!
Han lyse på os sin hellige fred
og fri os af alskens fare!
Gud give os lykke og gode råd,
sin nådes lys os tilsende!

Om påskemorgen, den signede dag,
Vorherre stod op af døde,
det var os alle et godt behag,
han frelste os derved af møde.
Gud give os lykke og gode råd,
sin nådes lys os tilsende!

Ræk os, o Jesus, din frelserhånd
i dag og i alle stunde,
udløs os alle af mørkets bånd,
at ret vi dig tjene kunne!
Gud give os lykke og gode råd,
sin nådes lys os tilsende!

Da, hver gang dagen forgangen er,
og natten til os fremskrider,
vi dig vil prise, o herre kær,
af hjertet til alle tider.
Gud give os lykke og gode råd,
sin nådes lys os tilsende!

Hans Christensen Sthen 1589
Bearbejdet 1857
Melodi af August Winding 1874
Den danske salmebog nr. 736

Menighedsrådsmedlemmer fra 1977 - 2008

Menighedsrådets valgperioder følger kirkeåret, som begynder første søndag i advent

1. Periode

December/ December 1977 – 1980

Jørgen Bayer formand
Torben Dahl Nielsen
Karen Klem
Kiss Christensen
Anton Melchiorson
Børge Bentzen
Birthe Rud Hansen
Gurli Vang
Bente Skjoldborg Olsen
Lis Lau-Jensen
Henning Thelin
John Kjeldsen

2. Periode

December/ December 1980 – 1984

Jørgen Bayer formand
Torben Dahl Nielsen
Karen Klem
Kiss Christensen
Anton Melchiorson
Børge Bentzen
Birthe Rud Hansen
Gurli Vang
Henni Overgaard
John Kjeldsen
Merete Knudsen
Flemming Petersen

3. Periode

December/ December 1984 – 1988

Jørgen Bayer formand
Mogens Peulicke
Karen Klem
Kiss Christensen
Anton Melchiorson
Børge Bentzen
Birthe Rud Hansen
Edith Bøttger
Henrik Larsen
Jørgen Diemer
Merete Knudsen
John Finding

4. Periode

December/ December 1988 -1992
Steen Clausen formand til jan. 1992

Jørgen Bayer
Anton Melchiorson
Torben Dahl Nielsen
Kiss Christensen
Charlotte Frøik
Mads Madsen
Henni Overgaard
Ruth Nielsen
Mogens Peulicke
Inger Knudsen formand
fra jan. 1992
Henning Nielsen
Per Andersen

5. Periode

December/ December 1992 – 1996

Jørgen Bayer formand
Inger Knudsen
Torben Dahl Nielsen
Henni Overgaard
Mads Madsen
Ruth Nielsen
Per Andersen
Bjørn Standhart Nielsen
Evald Søndergaard Jensen
Henning Nielsen
Ritte Skovlund
Birgit Pedersen
Ivan Pedersen

6. Periode

December/ December 1996 – 2000

Jørgen Bayer formand
Inger Knudsen
Mogens Peulicke
Mads Madsen
Jørgen Bruun
Ruth Nielsen
Bodil Clausen
Bjørn Standhart Nielsen
Evald Søndergaard Jensen
Stig Thomsen
Ritte Skovlund
Birgit Pedersen
Erling Jensen

7. Periode

December/ December 2000 -2004

Jørgen Bayer formand
Inger Knudsen
Mogens Peulicke
Steen Clausen
Tove Nielsen
Doris Bryld Boye
Otto Rühl
Bjørn Standhart Nielsen
Knud Overgaard
Stig Thomsen
Birthe Rud Hansen
Birgit Pedersen
Betty Gotsæd Pedersen
Niels Christian Kjeldsen

8. Periode

December/ December 2004 -2008
Steen Clausen formand til sep. 2006

Inger Knudsen
Mogens Peulicke
Bodil Clausen
Johannes Gregers Jensen
Doris Bryld Boye
Otto Rühl
Henning Thelin
Lisbeth Bono formand
fra sep. 2006
Gurli Vang
Herdis Thorsen
Birgit Pedersen
Inger Møller Christensen
Gundhild Roslev Friis

Det afgående menighedsråd sammen med tre af husets ansatte.

Det er bagerst fra venstre:

Kirkens kasserer Per Gantriis, menighedsrådsmedlemmerne Otto Rühl, Birgit Petersen, Henning Thelin, Gunhild Roslev Friis, Mogens Peuliche, Doris Bryld og Herdis Thorsen.

Forreste række fra venstre er det:

kirkens kordegn, Sanna Askirk, menighedsrådsmedlemmerne Tove Nielsen, Lisbeth Bono, Birthe Rud Hansen, Gurli Vang, Inger Knudsen, Inger Møller Christensen og personalerepræsentant og organist Oddmund Opsjön.

Regulæ Vitæ.

Det er:

***Nogle synderlige Liffs=Regle
gjorde udi Rim efter hvilcke hvert
fromt Menniske kand rette sit Liff,
Leffnet og omgiengelse.***

Hans Christensen Sthen:
"Fra en liden Vandrebog"

Regulæ Vitæ

***J raadslag vær Klog og Vitsig
i Vrede vær ej for snar og kitsig,
J godt forsæt vær stadig oc fast
J dine ord betænkksom, sandru uden Hast,
Jngen tingest en snarrer foractelse hjemvær
End i ord oc gierninger letfældig er,
Flittig oc tro i dit kald skalt du være
beromme dig ey aff det du kan gøre.***

Hans Christensen Sthen:
"Fra en liden Vandrebog"

